

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΖ'.

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι. — Γραφεῖον Δευτ. Ὁδ. Παρθενωγαγίου 14.

22 Ἰανουαρίου 1889

ΟΥΙΓΟΙ ΚΑΙ ΤΟΡΕΙΣ

Τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα ἀγαθῇ τύχῃ λειτουργεῖ εὐδοκίμως παρ' ἡμῖν καὶ ἡσυχάει προκόπτει. Καὶ ἀληθῶς μὲν ἡ προκοπὴ του εἶνε ὑπὸ πρῶτον ἰδιόρρυθμος, ἀλλ' ὁ εὐσυνείδητος ἐκτιμητὴς δὲν πρέπει νὰ λησμονῇ καὶ τὰς συνθήκας, ὑφ' ἧς ἡ λειτουργία του ἐκτελεῖται καὶ τὰς καιρικὰς περιστάσεις, καὶ αὐτὸν τὸν βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ μας. Ὅπως δὲν πρέπει ν' ἀπαιτῶμεν παρὰ τοῦ ἐδάφους τῆς χώρας μας νὰ παράγῃ τὰ βάρυτιμα προϊόντα τῶν παρὰ τὸν Ἰσημερινὸν χωρῶν, οὕτως ἐπίσης δὲν οφείλομεν ν' ἀξιώμεν ὅπως τὸ σχετικῶς προσφάτως παρ' ἡμῖν ἐγκλιματισθὲν πολίτευμα ἔχῃ τὸ θαλασσινὸν καὶ καρποφόρον σφρίγγος, μεθ' οὗ ἀκμαῖζει ἀλλαχού, ἐνθα ἡ πολιτικὴ ἀρουρα ἀπ' αἰῶνων ἐπιμελῶς ἐγεγραφήθη. Τὸ εἶδος αὐτὸ τοῦ πολιτεύματος τὸ ἔχον βάσιν τὴν ἐθνικὴν ἀντιπροσωπεῖαν ἠσπασθημεν νῆπιον ἐτι καὶ ἀχειραφετοί, πρὶν ἀκόμη οἱ κεραυνοὶ τοῦ Κοδριγκτῶνος καὶ αἱ λόγχοι τοῦ στρατάρχου Μκιζῶν ἐπιστραφίσωσι τὴν ἡμετέραν ἀνεξαρτησίαν, τολμηρὸς δὲ θὰ ἐφαίνετο πᾶς ὁ διατεινόμενος ὅτι ἔκτοτε κοινοβουλευτικῶς δὲν προήχθημεν. Τότε οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους σκαιοὶ πολέμαρχοι ἢ ἀπαιδαγώγητοι κληρικοὶ, ἢ ταπεινοὶ ἀγρόται μηλωτὴν περιβεβλημένοι συνήρχοντο καὶ ἐβουλεύοντο ἢ εἰς τὸ ὑπαιθρον ἐντὸς τῶν πορτοκαλλεῶνων τῆς Τροϊζῆνος ἢ εἰς πενιχρὸν ξυλινὸν παράπηγμα· τὸσον δὲ περιέργως ἀπλοῖκα ἦσαν αἱ ἐξείς των, ὅσπερ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτόπτου, ἐπειδὴ δὲν ἐπέτρεπετο ἐντὸς τοῦ βουλευτηρίου τὸ κάπνισμα, οἱ ἐκ τῶν πατέρων τοῦ ἔθνους ἐμπαθεῖς καπνισταὶ — καὶ τοιοῦτοι ἦσαν οἱ πλείστοι — εἶχαν ἐπινοήσει ν' ἀνοίξωσιν ὅπως εἰς τοὺς ξυλινούς τοίχους καὶ δι' αὐτῶν περῶντες τοὺς μακροὺς σωλῆνας τῶν καπνοσυρίγγων τῶν ἀέμιζῶσιν ἠδὲ παθῶς αὐτάς, ἐνῶ ψυχογυιοὶ καὶ ἀκόλουθοι ἐξωθεν τεταγμένοι ἐμερίμων εὐσεβάστως περὶ τῆς ἀνανεώσεως τῶν ἀνθρώπων. Σήμερον ἀπεναντίας οἱ ἄλεκτοὶ τοῦ ἔθνους συνέρχονται εἰς εὐπρεπὴ χρυσότευκτον αἴθουσαν

καὶ διασκέπτονται ὑπὸ τὸ μαγικὸν σέλας τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός, οὕτως τὰ εἰσαὶ ἀνανεούμενα ἀρνητικὰ καὶ θετικὰ ρεύματα συγχέονται καὶ συναναφύρονται μὲ τὸν βομβοῦντα ἔσμον τῶν ἀρνητικῶν καὶ θετικῶν γνώμων. Διότι σήμερον δὲν ἐπικρατεῖ ὡς τότε ὀλιγαρχικῆς ρητορεία καὶ σπάνις θεμάτων συζητήσεως, ἀλλ' ἐξουχίζεται μετὰ περισσοῦς κακτερίας καὶ ἡ ἐλαχίστη λεπτομέρεια τοῦ μᾶλλον ἀσημάντου τῶν ζητημάτων καὶ τὸ σθένος τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ φρονήματος προσλαμβάνει ἐπίκουρον εἰς τὸν ἀγῶνα τὴν ῥώμην τῶν μύων καὶ ἀχρῶσιν οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀποκάμνουσι κεκραγότες οἱ ἄλεκτρονέες πρὶν ἢ κοπᾶσθαι τὸ μένος τῶν ἀγωνιζομένων ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς Πατρίδος, ἧς αἱ ἐλευθερίαι ἠπειλοῦντο διὰ τοῦ ἀντικανονικοῦ προβιβασμοῦ ἐνὸς ὑπομοιράρχου.

Σὺν τῇ οὐσίᾳ δὲ καὶ οἱ κοινοβουλευτικοὶ τύποι προάγονται καὶ ἐξευγενίζονται, ἡσυχάει δὲ τὸ ἐν χρήσει παρὰ τῇ Βουλῇ λεξιλόγιον νέους προσκίτταται ὄρους. Καὶ ξενίζουσι μὲν οἱ ὄροι οὗτοι τοὺς δυσπίστους ἔχοντας πρὸς πάντα νεωτερισμὸν, ἀλλ' ἐπὶ τέλος ἐπιβάλλονται γενικεύουνοι καὶ καθίστανται παραδεκτοί. Ἐνθυμοῦμαι τὴν ἀγανάκτησιν μεθ' ἧς ἤκουσε πρότινων ἐτῶν ἐν τῇ Βουλῇ ἓνα τοιοῦτον ὄρον ὁ αἰδιμὸς Κουμουνοῦρος, τέκνον τῆς Βουλῆς, ὡς ἀπεκάλει ἑαυτὸν, φιλοστόργως ποθῶν νὰ ἐμμένῃ πάντοτε ἡ μήτηρ του εἰς τὰ πάτρια καὶ τὰ ἀρχῆθεν παραδεδεγμένα. Κατηγορήθη τότε ἡ κυβέρνησις του ἐπὶ αὐπερβασίαις, ἐμπλεως δὲ θυμοῦ ὁ γηραιὸς πολιτευτὴς μὲ τὸν ἰδιάζοντα ἐκείνον κατὰ τὰς σπανίας στιγμὰς τῆς ἀγανακτικῆς του συριστικῆς τῆς φωνῆς του ἤχον καὶ μὲ τὴν βραχυλόγον καὶ οἰοεὶ ἐγγλυφον εὐγλωττίαν του ἀπήντησεν: «Ἐπλάσθη δύσηχος λέξις ὅπως ἐκφράσῃ κακὸς θες νόημα.» Ἀγνοῶ κατὰ πόσον πράγματι εἶνε δύσηχος ἢ τότε πλκασθεῖσα λέξις· τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ πλειονότης τῶν κοινοβουλευτικῶν μας ἀνδρῶν δὲν εἶχε τόσον ὑπεροβλικῶς εὐπαθῆ περὶ τὴν εὐφωνίαν τὴν ἀκοὴν καὶ τὴν παρεδέχθη καὶ ἡ χρῆσις ἔκτοτε τὴν καθιέρωσεν.

Ἡ εἰσαγωγή τῶν νέων κοινοβουλευτικῶν

δρων ἐγένετο δαφιλεστέρα κατόπιν, ὅτε σὺν τῷ χρόνῳ ἐγένοντο ποικιλώτεροι αἱ φάσεις τῆς πολιτικῆς διαμάχης καὶ κατέστησαν γνωσταὶ οὐ μόνον αἱ λεπτομέρειαι τῆς τακτικῆς τοῦ πολιτεύματος λειτουργίας, ἀλλὰ καὶ αἱ παθολογικαὶ αὐτοῦ ἀλλοιώσεις. Ἡ συγκατάθεσις τῆς καλαισθησίας περὶ τὴν παραδοχὴν τῶν ὄρων αὐτῶν ὑπῆρξεν ἔτι μείζων, ἀμνηστεύουσα ἔστιν ὅτε καὶ αὐτὸ τὸ παρακεκινδυνευμένον αὐτῶν νόημα. Οὕτως ἐπ' ἐσχάτων ἐπεξετάθη ἡ σημασία τοῦ ῥήματος «ἀποχωρῶ» καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς ἐσκεμμένης φυγομαχίας, ἐγνωσθῆ δὲ ὅτι ἡ ἔμφραξις, ὡς ἐπὶ τὸ παραστατικώτερον μεταφράσθη ἡ obstruction, δὲν εἶνε μόνον πάθημα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἀλλὰ καὶ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ.

Καλὸν ὅμως θὰ ἦτο καὶ ὠφέλιμον νὰ γινώσκωμεν ἐπακριβῶς τὴν σημασίαν τῶν λέξεων αὐτῶν, ἃς ἀνεξετάστως παραδεχόμεθα καὶ προθύμως πολιτογραφούμεν εἰς τὴν κοινοβουλευτικὴν μας φρασεολογίαν. Οἱ πολιτικοὶ αὐτοὶ νεολογισμοὶ καὶ αἱ ὀνομασίαι προέρχονται κυρίως ἐξ Ἀγγλίας, ἐκ τῆς χώρας ἐνθα ἐγεννήθη, διεμορφώθη καὶ εἰς ὑψίστην ἀνῆλθε περιωπὴν τὸ ἐπικρατοῦν νῦν εἰς τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου κοινοβουλευτικῶν πολιτευματῶν· ἀλλ' οἱ ποιούμενοι χρῆσιν αὐτῶν ὀλίγον μεριμνῶσι περὶ τῆς ἀρχικῆς τῶν ὄρων τούτων σημασίας καὶ τῆς ἐξελιξέως αὐτῶν ἐν τῇ πολιτικῇ ἱστορίᾳ τῆς χώρας ἐκεῖνης, ἐνθα ἡ πεφημισμένη τοῦ χαρακτῆρος ἰδιοτροπία οὐχὶ σπανίως εἰσέφρησε καὶ ἐκυριαρχήσει μάλιστα εἰς τὰ πολιτικά ἦθη. Οὕτω γινώσκουσι μὲν πάντες παρ' ἡμῖν τοὺς Οὐίγους καὶ Τόρεις, τὰ δύο μεγάλα κοινοβουλευτικὰ κόμματα τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου, ἀλλ' ἀγνοοῦσι βεβαίως οἱ πλείστοι τὴν σημασίαν τῶν ὀνομασιῶν τούτων καὶ τινὰς ἄλλας περιέργους περὶ τῆς καταγωγῆς αὐτῶν πληροφορίας, ἃς συλλέξας ἐπιχειρῶ ὧδε νὰ ἐκθέσω.

Καὶ ἐν πρώτοις εἶμαι βέβαιος ὅτι οὐκ ὀλίγοι τῶν ἀναγνώστων μου θ' ἀπορήσωσι μανθάνοντες ὅτι τὰ whig καὶ tory, αἱ δύο αὐταὶ λέξεις, δι' ὧν προσδιορίζονται αἱ δύο μεγάλα ἐν Ἀγγλίᾳ πολιτικὰ μερίδες εἰσὶν ὕβριστικαὶ ἀμφοτέρωθεν, ἀπεδόθησαν δὲ ἐν ἀρχῇ ἐξ ὑπαμοιβῆς ἐπὶ σκοπῷ ἐμπαιγμοῦ καὶ λοιδορίας. Καὶ ὅτι τοιοῦτος ἦτο ὁ σκοπὸς τῆς ἐπωνυμίας καὶ προσβλητικῆς ἢ σημασίας ἑκατέρας τῶν λέξεων, οὐδεμίᾳ ἀμφιβολίᾳ, διαφωνοῦν δὲ μόνον ὑπάρχουσιν ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν αὐτῶν. Τὸ ὄνομα οὐίγος (whig) ἀπεδόθη παρὰ τῶν περὶ τὴν Αὐλὴν βασιλοφρόνων καὶ παπιστῶν πρὸς τοὺς ἀντιπάλους τῶν, τοὺς ἐλευθερόφρονες πρὸς ἐμπαιγμὸν καὶ ἐξομοίωσιν αὐτῶν μετὰ τῶν σκώτων χωρικῶν, πρὸς οὓς πρότερον εἶχεν ἀποδοθῆ, λέ-

γουσι δὲ ὅτι προέρχεται ἐκ τοῦ ἀγγλικῶν whig, σημαίνοντος ἀγωγέα αἵτου, παραγομένου δὲ πάλιν ἐκ τοῦ σκωτικῶν touhig, σημαίνοντος βαίνειν ταχέως. Ἔτεροι παράγουσιν αὐτὸ ἐκ τοῦ whigans, λέξεως ἣτινι ἐχρῶντο οἱ σκῶτοι χωρικοὶ πρὸς παρόρησιν τῶν Ἰρῶν τῶν εἰς τὸ βᾶδισμα καὶ δι' ἧς ἐπωνομάσθησαν οἱ ἀντάρται πρεσβυτεριανοί, οἵτινες καταδικασθέντες παρὰ Καρόλου τοῦ Β' ἐβάδιζον τότε κατὰ τοῦ Ἐδιμβούργου. Πλεῖστοι διατείνονται ὅτι ἡ σημασία τῆς λέξεως εἶνε ἔτι χείρων, διότι παραγομένη ἐξ ἄλλης τινὸς σκωτικῆς, σημαίνει ληστήν, ἄλλοι δὲ πάλιν τὴν παράγουσιν ἐξ ἑτέρας σκωτικῆς ἐπίσης λέξεως σημαίνουσης ποτόν ἐκ ζύθου ὄξυνου ἢ ἐξ ὄξυγᾶλακτος, εἴτε διότι αὐτὸ ἦτο τὸ ἀγαπητὸν ποτόν τῶν νηφαλίων χωρικῶν, εἴτε καθ' ὑπαιγιμὸν τῆς τραχύτητος καὶ δυστροπίας τῶν Πουριτανῶν. Τινὲς παραδεχόμενοι τὴν σημασίαν ταύτην τῆς λέξεως ἀποδίδουσι τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς τὸ γεγονός ὅτι οἱ ἐν Ἰρλανδίᾳ ὀπαδοὶ τοῦ δουκὸς τῆς Ὑόρκης ἀδελφοῦ Καρόλου τοῦ Β', τόσον ἀπηνῶς κατεδιώξαν τοὺς ἀντιθέτους, ὥστε οἱ δυστυχεῖς οὗτοι πλανώμενοι εἰς δάση καὶ ἐρημίας πολλάκις ἐτρέφοντο ἐκ μόνου τοῦ γάλακτος τῶν ἀγελάδων, ἃς αὐτοῖσι συνήντων. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἡ λέξις θὰ εἶχε σημασίαν περιφρονητικὴν, ἀνάλογον περὶ τοῦ πρὸς τοὺς «πειρασμένους» τῶν ἡμερῶν μας. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἑτέρα δοξασία ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ ἐπωνυμία αὕτη ἀπεδόθη τὸ πρῶτον, οἱ παραδεχόμενοι δὲ ταύτην διατείνονται ὅτι ὁ δούξ τοῦ Μονμάουθ ὁ καταβαλὼν τὴν ἐν ἔτει 1681 ἐκραγεῖσαν ἀνταρσίαν τῶν σκώτων ὀρεινῶν, τῶν ἐμπαικτικῶς καλουμένων οὐίγων ἐδείχθη ἄγαν ἐπιεικὴς πρὸς αὐτοὺς, διὸ καὶ εἰς τῶν εὐγενῶν διαβάλλων αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα Κάρολον τὸν Β' εἶπεν ὅτι τόσον προσηνῆς ἐφάνη πρὸς τοὺς ἀντάρτας ὁ δούξ, ὥστε καὶ αὐτὸς κατὰ βᾶθος θὰ ἦτο οὐίγος. Τὸ σκῶμμα ἠυδοκίμησε καὶ μετ' οὐ πολὺ οἱ ὀπαδοὶ πάντες τοῦ δουκὸς προσεπωνιάζοντο οὐίγοι καὶ ἡ προσεπωνυμία αὕτη τοσοῦτον ἐγενικεύθη, ὥστε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ αὐτοὶ οἱ οὕτως ἀποκαλούμενοι τὴν ἀπεδέχθησαν.

Ἄλλ' ἂν ἡ καταγωγὴ τῆς ὀνομασίας τῶν οὐίγων εἶνε ἀδύνατος, ἢ τῶν τόρσεων δὲν εἶνε εὐκλεστερά. Ἡ λέξις αὕτη εἶνε ἰρλανδικὴ σημαίνουσα ληστήν, δολοφόνον, παράγεται δὲ κατὰ τινὰς ἐκ τοῦ torree = δός μοι, ὅπερ ἀπίτενον οἱ ἰρλανδοὶ λησταὶ πρὸς τοὺς διαβάτας, οὓς ἀπεγύμνον. Κατ' ἄλλους τὸ ὄνομα ἀπεδόθη κατὰ πρῶτον εἰς σπεῖραν Ἰρλανδῶν παπιστῶν, οἵτινες ἐπὶ τῆς ἐποχῆς Καρόλου τοῦ Α' καὶ ὑπὸ τὸ πρόσημα ὅτι ἠγωνίζοντο ὑπὲρ τοῦ βασιλέως ἐλυμαίνοντο τὴν Ἰρλανδίαν, παράγεται δὲ ἐκ μιᾶς φράσεως τῆς ἰρλανδικῆς διαλέκτου: Tar - a - ry =

Ἐλθέ, ὦ βασιλεῦ! Τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπεδόθη παρὰ τῶν ἀντιθέτων εἰς τοὺς περὶ Κάρολον τὸν Β' αὐλικούς καὶ βασιλοφρόνας κατηγορούμενους ἐπὶ φιλαρπαγίᾳ καὶ ἐπὶ κρυφίᾳ πρὸς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν κλίσει, καὶ ὁμοίους κατὰ τὰ αἰσθητάτα ταῦτα πρὸς τοὺς ἐν Ἰρλανδίᾳ τόρεις. Κατ' ἄλλους δὲ ἐνδέχεται ἡ ὀνομασία νὰ προήλθεν ἐνεκα τοῦ πλήθους τῶν ἐν Ἰρλανδίᾳ βασιλοφρόνων. Κατὰ δὲ τὸν Δανιὴλ Φόξ, συγγραφεὴ τοῦ περιφήμου *Ροδινσῶτος*, ἀνάδοχος τοῦ κόμματος τῶν τόρσεων ὑπῆρξεν ὁ διάσημος δόκτωρ Τίτος Ὅτς, ὁ καταγγεῖλας τὴν συνωμοσίαν τῶν παπιστῶν, διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δίκης τῶν συλληφθέντων ἀκούσας ὅτι ἐμελλον νὰ μεταβῶσιν ἐξ Ἰρλανδίας τόρεις τινὲς, ἦτοι φανατικοὶ παπιστῆ καὶ βασιλοφρόνες νὰ δολοφονήσωσιν αὐτόν, ταραχθεὶς δὲ καὶ ὑποπτέων ἀπεκάλει πάντα καταφερόμενον κατὰ τῆς δίκης καὶ τῶν μαρτυριῶν καὶ πάντα ἐν γένει ἀντιέγοντα τόρεις, ἐξ οὗ τὸ ὄνομα ἐγένετο δημῶδες, ἀποδεκτὸν δὲ κατ' ἀνάγκην βραδυτέρον καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς οὕτως ἐπνομασθεῖσιν.

Ὅπως δὴ ποτε εἶνε βέβαιον ὅτι τὰ δύο μεγάλα κόμματα, περὶ ὧν ὁ λόγος, ἔλαβον ἀρχὴν ἢ μάλλον εἶπεν ὑπόστασιν εὐκρινεστέραν ἐπὶ τῆς βασιλείας Καρόλου τοῦ Β', ἀπέμειναν δὲ μόνον ἐν τῇ παλαιστῆ ἀγωνιζόμενα κατ' ἀλλήλων μετὰ τὴν βαθμιαίαν ἐξάρτησιν τῶν dissenters ἢ τῶν διαφωνούντων, οἵτινες ἦσαν ἄνδρες φιλοπατριδῆ καὶ ἐντιμοὶ, δημοκρατικὰ πρεσβεύοντες φρονήματα, ἀνίκανοι ὅμως ὅπως ἀναλάβωσι τὴν ἐξουσίαν, εἰς τὰς τάξεις τῶν ὀποίων ἀνῆκε ποτε καὶ ὁ περικλητὸς Μίλτων, ὁ τυφλὸς ψάλτης τοῦ Ἀπολεσθέντος Παρλαδίστου. Ἡ ἐξιστόρησις τῆς μακρᾶς πάλης τῶν δύο κομμάτων θὰ ἰσοδυναμῆι πρὸς τὴν ἀνακεφαλαίωσιν τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τῆς Ἀγγλίας κατὰ τοὺς δύο τελευταίους αἰῶνας. Ἀντὶ τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου ἀσυγκρίτως ὑπετέρου τῶν δυνάμεων μου ἀρκούμι νὰ παραθέσω πληροφορίας τινὰς εἰσέτι περὶ τῆς πορείας, ἣν ἐτήρησαν τὰ κόμματα κατὰ τινὰς περιόδους τοῦ μακροῦ αὐτοῦ διαστήματος. Οἱ οὐίγοι ἦσαν οἱ φυλελεύθεροι καὶ οἱ εἰρηεῖς οἱ συντηρητικοί, ἀλλ' ὑπῆρξεν περιστάσις τινὲς, καθ' ἃς οἱ ὄροι ἀνεστράφησαν καὶ ἐφάνησαν ὑπερμαχοὶ τῆς βασιλείας οἱ πρῶτοι, δημοτικοὶ δὲ κατέστησαν οἱ δεύτεροι, οἱ συνήθως μὴ προστατεύοντες τὰς λαϊκὰς ἐλευθερίας. Τὸ γεγονός συνέβη ἐπὶ τῆς βασιλείας Γεωργίου τοῦ Β' καὶ ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας τοῦ Ροβέρτου Οὐώλπωλ. Τόσον ἐφοβεῖτο ἡ κυβέρνησις τὴν ὀργὴν τοῦ λαοῦ, ὥστε ἀπηγόρευσε τὰς δημοσίας συναθροίσεις καὶ δὲν ἐπέτρεπε τὴν συσσωματώσιν ἀτόμων πλείονων τῶν δώδεκα εἰς τὰς ὁδοὺς, διὸ καὶ ἐξεγερθεὶς ὁ λαὸς ἐν ἔτει 1733 ἐκάψεν ἐν Λονδίνῳ τὰ δημοῖα τῶν μελῶν

τοῦ τότε ὑπουργείου τῶν Οὐίγων. Ὁ μεταξὺ τῶν δύο κομμάτων ἀνταγωνισμὸς ὑπῆρξεν πάντοτε σφοδρὸς, ἀλλ' ἐλησμονεῖτο ὁσάκις συμφέροντα ἐθνικώτερα διεκυβένοντο καὶ οἱ ἀντίπαλοι τότε προθύμως συνεφιλιούντο καὶ συνεμάχουν. Τὸ φαινόμενον τοῦτο τὸ τιμῶν τὴν φιλοπατριάν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἀγγλικῶν ἔθνους συνέβη ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰακώβου τοῦ Β' ὅτε ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἐπεχείρησε τὴν παλινῶρθωσιν τῆς καθολικῆς θρησκείας εἰς τὸ Κράτος. Ὁμοφωνία καὶ πειθαρχία αὐστηρὰ ἐπεκράτησεν αἰετοτε σχεδὸν εἰς τὰς τάξεις τῶν ὀπαδῶν, μόνον δὲ εἰς περιστάσις τινὰς λίαν σοβαρὰς καὶ ἐκτάκτους ἀνεφάνη ἐνίοτε διχογνωμία. Τοιοῦτο σχίσμα μεταξὺ τῶν Οὐίγων συνέβη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ὅτε οἱ μετριοπαθέστεροι τῶν φιλελευθέρων ἀπεσπίρτησαν ὑπὸ τὸν Βούρκε μὴ συμμεριζόμενοι τὰ φρονήματα τοῦ ἡγήτου τοῦ κόμματος Φόξ, ἐνθέρμου ὑπερμάχου τῶν ἐπικρατουσῶν τότε ἐν τῇ γείτονι τῆς Γαλλίας χώρα ἀνατρεπτικῶν ἰδεῶν. Τέλος ἀμφοτέρωθεν τὰ κόμματα διετήρησαν ἀνεκὰθεν μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν τὴν ἱστορικὴν αὐτοῦ ἑκάστον ὀνομασίαν καὶ μόνον ἐπὶ βραχὺ διάστημα οἱ Οὐίγοι συντελέσαντες εἰς τὴν ἐκλογὴν ὡς βασιλεὺς Γεωργίου τοῦ Α', τῶς ἐκλέκτορος τοῦ Ἀνοθέου προσεπωνιάσθησαν Ἀνοθεριανοί, ἐνῶ οἱ ἀντιπλοῖτων Τόρεις ἀπεκαλοῦντο τότε Ἰακωβισταί.

Τὴν μεταξὺ Οὐίγων καὶ Τόρσεων μακροαἰώνα πάλιν, ἐξ ἧς ἐπήγασαν τ' ἀγαθὰ τῆς εὐνομίας καὶ προέκυψαν αἱ βάσεις τοῦ μεγαλείου τοῦ ἀγγλικῶν ἔθνους παρηκολούθησε μετ' ἀπτώτου πάντοτε καὶ εὐκρινεῖς ἐνδικερόντος ὁλαὸς τοῦ βασιλείου, παρ' ὃ ἐγγενὴς κατέστη ἐκ μακρᾶς παραδόσεως καὶ ἐκ τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς τοῦ ἡ συναισθητικῆς τῶν καθηκόντων καὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ πολίτου. Ὁ ἀγὼν ὑπῆρξε κατὰ περιόδους κρατερός καὶ ἐκτὸς τοῦ Κοινοβουλίου, ἀπειράριθμα δὲ εἶνε τὰ δημοσιευθέντα συγγράμματα καὶ φυλλάδια πρὸς ἔπαινον ἢ πρὸς ψόγον ἑκατέρου τῶν κομμάτων. Ἀξιοσημείωτον ἰδίως ἐκ τῶν πολλῶν εἶνε φυλλάδιον γραφέν παρὰ τινος Σμιθ ἐκ Λείσεστερ καὶ φέρον τὴν ἐξῆς μακροσκελῆ ἐπιγραφὴν: *Ἡ Αὐθία Αἰθος, ἥτοι μέθοδος ἀπλή καὶ εὐχερῆς πρὸς διάκρισιν τοῦ ἀληθοῦς καὶ γνησιοῦ Ἀγγ.λοῦ ἀπὸ τοῦ διεγθαρμμένου τοῦτέστι τοῦ φίλου τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς πατριδος ἀπὸ τοῦ δούλου τῆς τύχης καὶ τῆς Αὐλῆς πόνημα χρῆσιμον εἰς πάντας τοὺς εὐπατριδας, ἐμπόρους, ἐργάτας, γεωργούς καὶ ἄλλους ἔχοντας δικαίωμα ψήφου εἰς τὰς ἐκλογάς.* Τὸ φυλλάδιον τοῦτο ἐξεδόθη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἧς ἐμνήσθη ἀνωτέρω, ὅτε ἀναστραφέντων τῶν ὄρων, οἱ Οὐίγοι ἐθεωροῦντο ὡς δουλοφρόνας ὑποστηρίζοντες τὰ προνόμια τῆς Αὐλῆς, καὶ οἱ Τόρεις ἔχαιρον τὴν εὐνοίαν τοῦ

λαοῦ, διό και ἐν τῷ ἀλληθεῖ και γνησίῳ Ἄγγλων τῆς ἀνωτέρω ἐπιγραφῆς νοητέον τὸν Τόρυν και ἐν τῷ ἀδιεφθαρμένῳ και δούλῳ τῆς τύχης και τῆς Αὐλῆς τὸν Οὐίγγον. Μεταξὺ τῶν πολλῶν περιέργων κεφαλαίων του ἀστειότατον εἶνε τὸ παρέχον ὁδηγίας περὶ τοῦ πῶς δεῖ διακρίνειν τὸν Τόρυν ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς ἐν ἐκλογικῇ συμποσίῳ. Κατὰ τὸν συγγραφέα, ἐπιμελῶς ὡς φαίνεται σπουδάζαντα τὸν χαρακτήρα τοῦ πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς του, γνησίως Τόρυς εἶνε ὁ ὑποψήφιος ὁ σφίγγων ἐγκαρδίως τὴν χεῖρα τῶν προσερχομένων, ἐνῶ ὁ προσκλίνων μετ' ἐπιτετηδευμένου σεβασμοῦ εἶνε Οὐίγγος. Ἄν τὰ παρατιθέμενα εἰς τὴν τράπεζαν ἐδέσματα εἶνε παρσκευασμένα κατὰ τὴν γαλλικὴν μαγειρικὴν, τότε ἀφευκτως ὁ ὑποψήφιος εἶνε Οὐίγγος, ὡς ἐπίσης ἐάν τὸ ὄπτῳ κρέας δὲν εἶνε διαφιλῶς ἀλλυμμένον διὰ βουτύρου. Ὁ ὑποψήφιος ὅστις τρώγων φέρει εἰς τὸ στόμα τὰ τεμάχια διὰ τῆς περόνης ἀντὶ νὰ τὰ συνάξῃ μετὰ τοῦ ἐμβάμματος διὰ τοῦ μαχαίριου, εἶνε ὑποπτος και φευκτέος. Ἄν ἐπὶ τῆς τραπέζης δὲν ὑπάρχῃ παρατεθειμένον σὺν τοῖς ἄλλοις και τὸ πατροπαράδοτον γλυκίσμα *πλάμ-πῶδδινγκ*, τετέλεστα! ὁ ἐστῶν ἀριδῆλως εἶνε Οὐίγγος. Ἡ χρῆσις και ἡ προτίμησις τῶν διαφόρων οἴνων παρέχει ἀσφαλῆ ὡσαύτως γνωρίσματα εἰς τὸν ὄξυδερκῆ παρατηρητὴν περὶ τῶν φρονημάτων τοῦ συνευωχουμένου ὑποψηφίου. Ἄν προτιμᾷ τὸν Βορδιγαλειον ἀπὸ τοῦ πορτογαλλικοῦ οἴνου, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι εἶνε ἐχθρὸς τῆς πατρίδος, ἀφοῦ προκρίνει τὰ προϊόντα χώρας ἧς τὸ ἐμπόριον ἀνταγωνίζεται πρὸς τὸ ἀγγλικὸν ἀπὸ τὰ προϊόντα ἐτέρας χώρας, ἐξ ἧς ἡ Ἀγγλία ἀρύεται τοσαύτας ἐμπορικὰς ὠφελείας. Καταδικαστέος ὡσαύτως και ὁ προτιμῶν τὸν Καμπανίτην ἀπὸ τοῦ ἰσπανικοῦ οἴνου, πρὸς κύρωσιν δὲ τῆς νοθεσίας του ὑπάγεται ὁ συγγραφεὺς τὸ ἐξῆς ἐποικοδομητικὸν παράδειγμα. «Ἐξελέγη ποτέ, λέγει, παρὰ τὴν θέλησίν μου ὡς βουλευτῆς ἀνὴρ τις, πρὸς ὃν δυσπίστως εἶχον, διότι τὸν εἶδον—φρικτὸν εἰπεῖν!—πιόντα τρία ποτήρια καμπανίτου, μετὰ τρεῖς μῆνας μετέβαλε φρόνημα ὁ ἐκλεγείς και συνετάχθη μετὰ τῶν περὶ τὴν Αὐλήν». Οὐ μόνον δὲ ἡ ποιότης τοῦ οἴνου, ἀλλὰ και τὸ μέτρον τῆς χρήσεως αὐτοῦ πρέπει νὰ παρατηρηθῆται. Ὁ ἀπλοῦς Τόρυς πίνει πάντοτε τὸ διπλάσιον ἀφ' ὅ,τι πίνει ὁ Οὐίγγος, ἐάν δὲ ὁ Τόρυς εἶνε ὀπωσοῦν ἐνθερμος, τότε πίνει ὅσον δώδεκα Οὐίγγος. Ἡ παρακτῆρησις αὐτῆ βεβαίως δὲν συνηγορεῖ πολὺ ὑπὲρ τῆς νηφαλιότητος τῶν εὐγενῶν λόρδων, ὧν ὁ Σμίθ κηρύσσεται σθεναρὸς ὑπέρμαχος, ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς ἀμεριμνῶν περὶ τῆς ἐντυπώσεως ἐπιφυλάσσει τοὺς σφοδροτάτους τῶν κεραυνῶν του κατ' ἄλλου τινὸς νεωτερισμοῦ τῶν δυσσεβῶν Οὐίγγων, τῆς χρήσεως δηλαδὴ τοῦ πάγου εἰς τὰ συμ-

πόσια και μάλιστα ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ! «Εἰς ποῖον σημείον διαφθορᾶς ἐφθάσαμεν! ἀναβοᾷ μετ' ἀγανακτήσεως. Ο *tempora o mores!* Καὶ τί θὰ ἔλεγον οἱ ἐνχρετοὶ πρόγονοί μας περὶ τῆς τοιαύτης παραδόξου πολυτελείας!..»

Τὰ τοιαῦτα βεβαίως φαίνονται παιδαριώδη και κινουσι τὸν γέλωτα ἀναγινωσκόμενα· μὴ λησμονῶμεν ὅμως ὅτι ἐγράφησαν πρὸ ἐνὸς μάλιστα και ἡμίσεος αἰῶνος ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐνθα εἰς ὅλα και καθ' ὅλα και ἐν αὐτῇ τῇ πολιτικῇ, ἢ εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους προσήλωσις ἀυστηρῶς ἐτηρεῖτο και τηρεῖται ἀκόμη. Ἄλλὰ και ἂν ἐτι θεωρηθῆ ὡς ὑπολειπομένη κατὰ τὴν σοβαρότητα ἢ παραδόξος αὐτῆ κατῆχησις, δεικνύει οὐχ ἥττον πόσον προσεκτικῶς ἐπετηρεῖτο και ἐκτός τοῦ βουλευτηρίου ἢ συμπεριφορᾶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ὑπὸ τὸν διαρκῆ τοῦτον ἔλεγχον τῆς κοινῆς γνώμης διατελοῦντες προσεπάθουν πάντοτε νὰ φαίνωνται συνεπεῖς πρὸς τὰς ἀρχὰς και τὰ φρονήματά των. Τὸ ῥητὸν τοῦ Σαμουήλ Τζόνσωνος— ὅστις σημειωτέον ὅτι ἦτο ἐμμανὴς Τόρυς και γενναῖον ἔλαθεν ἀμοιβὴν παρὰ τῶν ἡμοφρόνων ὅτε αὐτοὶ ἀνῆλθον εἰς τὴν ἀρχὴν— ὅτι ὁ Οὐίγγος εἶνε Τόρυς ἐκτός τῆς ἐξουσίας, δυνατὸν νὰ εἶνε εὐφρῆς ὡς σκῶμμα, ἀλλὰ δὲν εἶνε σύμφωνον πρὸς τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν. Ἀκριβῶς ἢ εὐστάθεια τοῦ φρονήματος παρ' ἀμφοτέρωσι ταῖς μερίσι διηρώνησε τὴν μεταξὺ αὐτῶν πάλην τὴν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς εὐμερίας τοῦ ἀγγλικῶ ἔθνους και τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ἐτι και νῦν διεξαγομένην. Τὰ ἄτομα παρήρχοντο, τὰ σκῆπτρα τῆς ἡγεμονίας περιήρχοντο ἐκ διαδοχῆς ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα εἰς τοὺς ἐκάστοτε ἀναδεικνυμένους ἐπιφανεῖς μεταξὺ τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου κόμματος, ἀλλ' ἢ θάσις και τὸ πνεῦμα τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς ἔμενεν ἀναλλοίωτος και παρεδίδοτο ὡς παρακαταθήκη ἱερὰ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Πιθανόν τὸ ἐν ἢ τὸ ἄλλον κόμμα κατὰ τὸ μήκιστον τῆς δράσεως ἀμφοτέρων διάστημα και ἐν τῇ ἐξάψει τοῦ ζήλου νὰ ἐξετροχιάσθη ποτὲ ἀλλ' οὔτε ἐπὶ πολὺ διήρκεσεν ὁ ἐκτροχιασμός, οὔτε εἰς δεινὰ ἀνεπανόρθωτα ἤγαγε τὴν χώραν, διότι τὸ ἀντίρροπον τῆς συνέσεως ἐνυπῆρχε πάντοτε ἐν αὐταῖς ταῖς τάξεσι τῶν δύο κόμμάτων. Περὶ τῶν ἐκδουλεύσεων, ἃς παρέσχον ἀμφοτέρα τὰ κόμματα εἰς τὴν κοινὴν πατρίδα μαρτυρεῖ εὐγλώττως ὁ Μακώλκιου, κριτῆς ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἀρμοδιώτερος, και εἶνε τόσον λαμπρὰ ἢ σελις αὐτῆ τοῦ ἐξόχου ἱστορικοῦ, ὥστε οἱ ἀναγνώσται μου εἶμαι βέβαιοι ὅτι δὲν θὰ δυσαρρστηθῶσιν ἂν παραθέσω αὐτὴν ἐνταῦθα ἀκεραῖαν:

« Πανταχοῦ εὐρηται, λέγει, τάξις ἀνδρῶν προσκολλημένων μετὰ ζήλου εἰς πᾶν ὅ,τι ἀρχαῖον και ἐτέρα τάξις ἀνδρῶν εὐχερῶς ἐπιζόντων, τολμηρῶς ἐγκολπουμένων τὰς θεωρίας, ἀείποτε

βαινόντων πρὸς τὰ πρόσω, σπευδόντων ν' ἀνακαλύπτωσιν ἀτελείας εἰς πᾶν ὅ,τι ὑφίσταται, ἐπιρρεπῶν τέλος ν' ἀπεκδέχωνται μετ' ἐλαφρότητος τοὺς παρομαρτοῦντας εἰς πᾶσαν βελτιώσιν κινδύνους και τὰς ἀνωμαλίας. Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι και εἰς τὰ πρῶτα ἡμῶν Κοινοβούλια ὑπῆρχον ἤδη διακεκριμένα ὄμαδες ἐκ μελῶν, τῶν μὲν μεριμνῶντων περὶ τῆς συντηρητικότητος, τῶν δὲ διακαῶς ποθούντων τὰς μεταρρυθμίσεις, πλὴν μόνον μετὰ τὴν πρότασιν του κατὰ τοῦ Στράφορντ νόμου κατεράνη ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων σοβαρὰ διχογνωμία. Ὅτε κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1641 ἡ Βουλὴ συνῆλθε μετὰ ἐξ ἐβδομάδων ἀργίας, τὰ δύο ἀντίπαλα κόμματα, αὐτὰ ταῦτα ἄτινα ὑπὸ διαφορά ὀνόματα ἠγωνίσθησαν πάντοτε πρὸς ἄλληλα και ἐξακολουθοῦσιν ἀγωνιζόμενα περὶ τῆς καταλήψεως τῆς ἐξουσίας, ἀντιπαρετάχθησαν ὡς εἰς μάχην. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐκαλοῦντο Ἰππῶται και Στρογγυλοκέφαλοι, βραδύτερον ἐπωνομασθήσαν Τόρυς και Οὐίγγος, φαίνεται δὲ ὅτι αἱ ὀνομασίαι αὐταὶ ἐπὶ πολὺ εἰσέτι θὰ παραμείνωσιν. Δὲν εἶνε δύσκολον νὰ γράψῃ τις κατηγορητήριον ἢ πνευματικὸν περὶ τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου τῶν δύο τούτων περιφήμων κόμματος, διότι οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῆ, ἐκτός ἐάν παντελῶς στερῆται κρίσεως ἢ καλῆς πίστεως, ὅτι πολλὰ ὑπάρχουσι κηλίδες ἐπὶ τῆς ὑπολήψεως τοῦ κόμματος εἰς ὃ ἀνήκει ἢ ὅτι τὸ ἀντίθετον κόμμα δύναται δικαίως νὰ σευνύνηται ὅτι περιέλαβεν εἰς τὰς τάξεις του ἀνδρας ἐνδόξους και ὅτι ἐγένετο παρὰ τῆν ἡρωικῶν πράξεων και μεγάλων πρὸς τὸ Κράτος ἐκδουλεύσεων. Τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι και τοὶ τὰ δύο κόμματα πολλάκις ὑπέπεσον εἰς σοβαρὰ σφάλματα, ἢ Ἀγγλία οὐδετέρου αὐτῶν δύναται νὰ παραιτηθῆ. Ἐάν ἐν ταῖς θερμοῖς αὐτῆς ἢ ἐλευθερία και ἢ τάξις, τὰ ὠφελήματα τὰ τε ἀπορρέοντα ἐκ τῶν νεωτερισμῶν και τὰ πηγάζοντα ἐκ τῆς διατηρήσεως τῶν καθεστώτων συνδυάζονται εἰς βαθμὸν ἀλλαγῆς ἀνέφικτον, ἢ εὐτυχῆς αὐτῆ ἐξαιρέσεως δέον ν' ἀποδοθῆ εἰς τὰς ζωηρὰς διαμάχας και τὰς ἐξ ὑπαμοιβῆς νίκης τῶν δύο ἀντιθέτων ὁμίλων πολιτικῶν ἀνδρῶν, ἐξ ὧν ὁ εἰς ἔμενεν ἀφωσιωμένος εἰς τῆς ἐξουσίας τὸ κύρος και εἰς τὰς πατρίους παραδόσεις, ὁ δ' ἕτερος ὄργα πρὸς τὴν ἐλευθερίαν και τὴν πρόσδοον. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο μεγάλων μερίδων τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ πολιτικῶν ἀνδρῶν ἐγκρατεῖται μᾶλλον ἐν τῷ βαθμῷ ἢ ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ φρονήματος. Ἐν τε τῇ δεξιᾷ και ἐν τῇ ἀριστερᾷ ὑπῆρχον ὄρια, ἄτινα σπανίως οἱ διαμαχόμενοι ὑπερέβησαν. Ὅλιγὰριθμοι εὐεξῆστοι ἀφ' ἐνὸς διενεθήθησαν νὰ καταθέσωσι πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ βασιλέως τοὺς νόμους και τὰς ἐλευθερίας ἡμῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὀλιγὰριθμοι φα-

νατικοὶ ἐπεχείρησαν νὰ ἐπιδιώξωσι δι' ἀτελευτήτου ἐμφυλίου πολέμου τὸ ἀπατηλὸν φάσμα τῆς δημοκρατίας. Ἄλλ' ἢ μεγάλη πλειονότης τῶν ὑπὲρ τοῦ στέμματος ἀγωνιζομένων ἀντίκειτο εἰς τὸν δεσποτισμὸν, οἱ πλείστοι δὲ τῶν προμάχων τῶν λαϊκῶν δικαιωμάτων ἦσαν ἐχθροὶ τῆς ἀναρχίας. Δίς κατὰ τὸ διάστημα τοῦ 17' αἰῶνος τὰ δύο κόμματα ἐπαύσαν τὴν πρὸς ἄλληλα ἐριν και συνήνωσαν τὰς ἐαυτῶν προσπάθειας ἐργασθέντα ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ. Ὁ πρῶτος αὐτῶν συνασπισμὸς ἀποκατέστησε τὴν κληρονομικὴν μοναρχίαν, ὁ δεῦτερος ἐγκαθίδρυσε τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν.»

Τὴν κρίσιν ταύτην τοῦ ἐξόχου συγγραφέως λαμπρῶς ἐπεκύρωσεν ἡ κοινοβουλευτικὴ ἱστορία τῆς πατρίδος του κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη. Ἐκ τῶν ἀπειραρίθμων παραδειγμάτων δι' ὧν οἱ πολιτικοὶ ἀνδρες τῆς Ἀγγλίας κατέδειξαν τὸν πρὸς τὸ πολίτευμα και τὴν νομιμοφροσύνην ἄκρον αὐτῶν σεβασμὸν, ἀρκουμαι ν' ἀναφέρω ἐν και μόνον. Πρὸ τιῶν ἐτῶν ὁ Γλάδστον πρωθυπουργὸς ὧν ἠθέλησε νὰ εἰσγάγῃ νόμον ἐπιτρέποντα εἰς τοὺς γεωργοὺς και ἀγρολήπτας νὰ φονεύωσι τὰ ἄγρια ζῶα, ἄτινα ἀγελθὸν δικιτῶμενα ἐντὸς τῶν γειτονικῶν τῶν εὐγενῶν κτημάτων κατηφάνιζον διὰ συχῶν ἐπιδρομῶν τοὺς ἀγροὺς των. Ἀλλαχού τὸ τοιοῦτο ὡς συμφωνοῦν πληρέστατα πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ κοινού δικαίου θὰ ἐθεωρεῖτο λογικώτατον· πλὴν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐνθα πολλὰ προνόμια τῶν εὐγενῶν και αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἄτοπα και τὰ πρὸς τὴν δικαιοσύνην ἀντικείμενα θεωροῦνται καθιερωμένα ὑπὸ τῆς μακρᾶς συνηθείας και ἀπαραβίαστα, τὸ νομοσχέδιον τοῦ πρωθυπουργοῦ ἐχαρακτηρίσθη ὡς καινοτομία, ἐπειδὴ μόνον οἱ εὐγενεῖς ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ θηρεύωσι και νὰ φονεύωσι τὰ ἐντὸς τῶν κτημάτων των περιφερόμενα ἄγρια ζῶα, ὁ σφετερισμὸς δὲ τοῦ τοιοῦτου δικαίωματος θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς λαθροθηρία ἂν μὴ και βαρύτερον ἀδίκημα. Ἐν τούτοις τὸ νομοσχέδιον εἰσῆχθη εἰς τὴν βουλὴν τῶν Κοινοτήτων και ἐπιψηφίσθη, ἀλλ' οὐχὶ διὰ μεγάλης πλειοψηφίας, ὁ δὲ Γλάδστον φρονῶν ὅτι ἐπὶ ζητήματος τοιοῦτου, συγκινήσαντος τὴν δημοσίαν γνώμην ἢ νομοθετικὴ κύρωσις ἐπρεπε νὰ εἶνε ἐπισημοτέρα, ἔσπευσε νὰ παρουσιασθῆ πρὸς τὴν Ἀνασσαν και νὰ ὑποβάλῃ τὴν παραιτήσιν του. Εἰς μάτην ἢ βασιλισσα παρετήρησεν αὐτῷ ὅτι οἱ δισταγμοὶ του ἦσαν ὑπερβολικοὶ· αὐτὸς ἔμενεν ἀκαμπτος και κατ' ἀνάγκην προσεκλήθη εἰς τ' ἀνάκτορα ὁ ἡγέτης τῶν ἐφρων, ὅστις ἦν τότε ὁ Δισράκλεις. Οὗτος ὅμως ἀφ' ἑτέρου ἀπειποιήθη ν' ἀναλάβῃ τὸν σχηματισμὸν ὑπουργείου, εὐλόγως διατεινόμενος ὅτι δὲν ἐκέκτετο ἐν τῇ βουλῇ πλειοψηφίαν. Ἡ εἰς ὑπαμοιβῆς ἀρνήσις τῶν δύο ἡγετῶν ἐξήκο-

λούθησεν επί τινος ημέρας, σύμπας δὲ τότε ὁ ξένος τύπος μετὰ θαυμασμοῦ ὡμολόγησεν ὅτι οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες τῆς Ἀγγλίας παρέσχον εἰς τὸν πεπολιτισμένον κόσμον σπάνιον παράδειγμα αὐταπαρνησίας καὶ εὐλαβείας πρὸς τὸ πολίτευμα τῆς χώρας των ἀμιλλώμενοι οὐχὶ περὶ τῆς καταλήψεως, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀποθέσεως τῆς ἐξουσίας.

Αὐτὴ ἡ βαθεῖα τοῦ καθήκοντος συνείσθησις καὶ ἡ ἀκριβολόγος ἐμμονὴ εἰς τὰς εὐλαβεῖς παραδόσεις συνέτεινον εἰς τὴν διατήρησιν καὶ τὴν ἀκμὴν τῶν δύο μεγάλων τῆς Ἀγγλίας κοινοβουλευτικῶν κομμάτων. Πολλὰ κόμματα ἀνεφύθησαν καὶ ἐσχηματίσθησαν καὶ εἰς ἄλλας χώρας καὶ ὀνομασίαι ἀπεδόθησαν, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς, τινὲς δὲ αὐτῶν ἔσχον μάλιστα παράδοξον ἀπήχησιν καὶ εἰς τὰ χρονικά τῆς ταπεινῆς ἡμῶν κοινοβουλευτικῆς ἱστορίας, καὶ ἠτύχησαμεν νὰ ἔχωμεν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς λαοσωτηρίου μεταπολιτεύσεως Ὀρεινοὺς καὶ Πεδινοὺς, κερδοῖαν ἀληθῆ τῶν κομμάτων τῆς Γαλλικῆς Συνελεύσεως τοῦ 1793, ἀφοῦ πρὸς ἐπίμετρον ἀντιστρόφως Ὀρεινοὶ ἀπεκλήθησαν παρ' ἡμῶν οἱ μετριοπαθέστεροι, Πεδινοὶ δὲ οἱ ἀρειμάνιοι ἐπαναστάται! Τί ἐγένεον πάντα ταῦτα; Κόμματα καὶ ὀνόματα δημιουργήματα τῆς στιγμῆς, προϊόντα προσκαιροῦ συμβολῆς περιστάσεων παρεσύρθησαν ἀπὸ τὸν στρόβιλον τῶν χρόνων καὶ ἐλησμονήθησαν ἀπεναντίας δὲ αἱ δύο τῆς Ἀγγλίας ἱστορικαὶ πολιτικαὶ μερίδες, ὡς ἐκπροσώπησις ἀρχῶν καὶ ἰδεῶν λελογισμένων διατηροῦσι καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸ κλέος αὐτῶν. Καὶ σήμερον ὁ γηραιὸς Γλάδστον καὶ ὁ μακρήσιος Σώλσβαρυ, οἱ δύο ἡγέται, φέρουσιν ὑπερηφάνως ὁ μὲν τὸ ὄνομα τοῦ στίβου, ὁ δὲ τὸ τοῦ Τύρν, ὧν ἡ ὑβριστικὴ σημασία ἐξηλείφθη, ἐξαγνισθεῖσα μετὰ δύο αἰῶνων εὐκλείεις ἀγῶνας καὶ σημαντικὰς πρὸς τὴν ἰδιαιτέρην πατριδα καὶ τὸν πολιτισμὸν ἐν γένει ἐκδουλεύσεις.

Οἱ παρ' ἡμῶν πιθηκίζοντες τὰ πολιτικὰ ἔθη ἄλλων χωρῶν καὶ παραλαμβάνοντες ἀνεξετάστως τοὺς αὐτοὺς ἐν χρήσει κοινοβουλευτικοὺς ἄρους ὀφείλουσι νὰ μελετῶσι καὶ τὰ πράγματα, εἰς ἃ οἱ τοιοῦτοι ὄροι ἀνταποκρίνονται καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ν' ἀρύωνται ὠφέλιμα διδάγματα.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΝΝΙΝΟΣ.

Εἶνε ὀδυνηρὸν νὰ αἰσθάνεται τις ὅτι ἀγαπᾶται ὀλιγώτερον παρ' ὅσον ἀγαπᾷ.

Καλλίτερον εἶνε νὰ πονῇ τις ἐν σιωπῇ ἢ νὰ ἐκτίθεται εἰς ἀδείλους παραμύθια.

ΧΑΡΑΛΔΟΣ

Ο ΗΓΕΜΩΝ ΤΩΝ ΒΑΡΙΑΓΩΝ
Βυζαντινὸν ἱστορῆμα.

(Συνέχεια τοῦ προηγούμενου φύλλον).

Ε'.

Βαθεῖαν ἐξήσκουν ἐπὶ τοῦ Χαράλδου ἐντύπωσιν αἱ ἀρηγήσεις αὐταί, καὶ διότι τὸ ἀπίπττον αὐτοῦ θρησκευτικὸν αἰσθημα περιέβαλλεν αὐτὰς διὰ τοῦ κύρους μυστηριωδῶς ἐκδηλουμένης ἱεράς ἀληθείας, καὶ διότι φύσει εὐφρανταστος, ἠσθάνετο πᾶσαν τὴν ὑψηλὴν ποίησιν τῆς μυθολογίας ἐκείνης, ἣτις κατενοεῖ καὶ μετ' ἀφᾶτου μεγαλοπρεπέως ἐπροσωποποιεῖ τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως. Ἄλλ' ἡ ἐνασχόλησις αὐτῆ, ἐνῶ κατεσίγαζέ πως τὴν ἀνυπομονησίαν αὐτοῦ, οὐδᾶλως ἀπέτρεπεν αὐτὸν τῆς ἀκραδάντου προθέσεως ἀπ' ἐναντίας οὐδὲν ἡμίλει ὅπως ἐπιστεύσῃ τὰς παρασκευάς, καὶ κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ πένθους τὰ πάντα ἦσαν ἔτοιμα.

Γνωστὸς Βίκιγξ, ὁ Θώρστης, ἀπέπλεε μετὰ τοῦ στολίσκου αὐτοῦ διὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Γαλλίας, καὶ πρὸς αὐτὸν συνονοήθη ὁ ἡμέτερος ἦρω, ὅπως ἀκολουθήσῃ τὴν ἐκστρατείαν, ἀλλ' ἀπέχων, δυνάμει ῥητῆς συμφωνίας, πάσης κατ' ἐμπόρων ἐπιθέσεως, καὶ συμμετέχων τοῦ ἀγῶνος μόνον ἐὰν ἐπῆρχετο σύγκρουσις πρὸς ἄλλους Βίκιγξας. Καὶ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμηλικῶν ἐξελιπάρησαν τὴν ἄδειαν ὅπως συνοδεύσωσιν αὐτόν, ἀλλ' ἐκεῖνος ἠρνήθη, ἔνα μόνον παραλαβὼν ἀρχαῖον ἑταῖρον, τὸν Χαλφδάνον.

— Ἀγνοεῖτε τί μοι ζητεῖτε, εἶπεν αὐτοῖς. Οὐδᾶλως πρόκειται περὶ συνήθους ἐκδρομῆς, οἶμαι ὑπῆρξεν αἱ τοῦ πατρός μου διὸ καὶ καταλείπω ἐνταῦθα τὸν τε στόλον καὶ ὑμᾶς πάντας, τοὺς πιστοὺς μου συντρόφους. Ἀπέρχομαι εἰς χώρας ἀγνώστους, ἐπιχειρῶ τὴν ἐξερεύνησιν νέου κόσμου. Ἡ ἀπουσία μου ἔσται μακρὰ, καὶ ἴσως οὐδᾶλως ἐπιστρέψω. Μένετε ἄνευ ἀρχηγοῦ, ἀλλ' ἐκλέξατε ἀντ' ἐμοῦ τὸν πρεσβύτερον, καὶ μεριμνήσατε περὶ τῶν γαιῶν μου, ὡς δυνήθητε κάλλιον. Ἐὰν δὲ μᾶθητε τὸν θάνατόν μου, μερίσθητε αὐτὰς ἀκριβοδικαίως, διότι πρὸς τὸν ἀδελφόν μου, τὸν Βασιλέα Ὀλάφον, γνωρίζετε τὰς σχέσεις μου.

Εἰς τοὺς λόγους τούτους ἐνεπλήσθησαν δακρύων τῶν πλείστων οἱ ὀφθαλμοί, ἀλλ' οὐδεὶς ἐτόλμησεν ἀντιρῶσθαι, καθ' ὅσον ἡ θέλησις τοῦ Ἰάρλου ἦν ἱερά. Τὴν νύκτα ἐκείνην ὀλίγοι παρεδόθησαν εἰς τὸν ὕπνον, καὶ περὶ τὸ πρῶτον τῆς ἡοῦς μειδίαμα, ἡ Ἐλλίδα ἦν ἦδη παρὰ τὴν ἀκτὴν, ἔτοιμη ὡς ὁ ἐρωδιὸς ὁ πρὸς πτῆσιν διανοίγων τὰ πτερά. Πέριξ αὐτῆς ἴστατο περίφροντις καὶ σκυθρωπὸς σύμπας ὁ μικρὸς λαὸς τοῦ ἀποδημοῦντος Μεγιστάνου, καὶ ἡ ἀσυνήθης εἰς τοι-

αὐτὰς περιστάσεις σιγῇ ἐμακρῦρει περὶ τῆς εὐλικρινείας τοῦ ἄλγους, ὅπερ ἐξωγραφεῖτο εἰς πάντων τὰ πρόσωπα.

Τέλος ἐπεφάνη ὁ Χαράλδος, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ ἡμφιεσμένος καὶ ὑπὸ τοῦ Χαλφδάνου ἀκολουθούμενος. Ψιθυροὶ διέτρεξε τὸ πλῆθος, καὶ οἱ ὄμιλοι συνεπικνώθησαν. Ὁ νέος Ἰάρλος, σύννοος ἀλλὰ μειλίχιος, ἔστη παρὰ τὴν πύρραν, ἠσπᾶσθη τοὺς οἰκίους καὶ ἀπηύθυνεν ὀλίγας πρὸς τοὺς λοιποὺς λέξεις, ἃς διέκοψαν οἱ πολυλαχῶδες ἀντηχοῦντες λυγμοί. Τότε δὲ, ὡσεὶ φεῦγον τὰς ὀδυνηρὰς συγκινήσεις τῆς στιγμῆς ἐκείνης, δι' ἐνὸς ἀλματός εὐρέθη ἐντὸς τοῦ σκάφους, τὰ πρυμνήσια κατέπεσαν, καὶ ἡ Ἐλλίδα, ἥς ἀνεπετάσθησαν τὰ ἱστία ὑπὸ τῶν δεικῶν αὐτῆς ναυτῶν, ὡσεὶ ἀναρπασθεῖσα ὑπὸ τοῦ πνέοντος σφοδροῦ ἀνέμου, ταχέως ἀπεμακρύνθη τῆς ξηρᾶς.

Ὁ Χαράλδος ἐκλήθησε τότε παρὰ τὴν οὐρὰν τοῦ δράκοντος, τὴν ἐλισσομένην περὶ τὴν πρυμνήν τοῦ πλοίου, καὶ τὰ βλέμματα ἐστήριξεν ἐπὶ τῆς βαθμηδὸν ἐκλειπούσης ἀκτῆς. Τὴν φύσιν τῶν πληρῶντων αὐτὸν αἰσθημάτων οὐδᾶλως περιγράφωμεν, καθ' ὅσον εὐχερῶς μαντεύει αὐτὴν πᾶς ὁ μακρὰν ἐπιχειρήσας ἀποδήμιαν. Πρὸ αὐτοῦ διέκρινεν εἰσέτι τὸ περιληγμένον ἐκεῖνο ἔδαφος, ἐφ' οὗ ἐγεννήθη καὶ πᾶσαν διήνυσε τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, ἐφ' οὗ τασαύτας κατέλειπεν ἀναμνήσεις, καὶ ἀμυδρῶς εἰσέτι διέκρινε τὸν πατρικὸν τύμβον. Πρὸ αὐτοῦ δὲ μόνος ἐξετείνεται ὁ ἀτελεῦτητος πόντος, ἄγων πρὸς χώρας σχεδὸν μυθώδεις, ὅπου ἀνέμενε αὐτὸν βίος ὀλοκλήρος κινδύνων καὶ ποικίλων συμβαμάτων.

Ἄλλ' ἐνῶ, παραδοθεὶς εἰς τὰς σάψεις ταύτας, ἠσθάνετο αὖξιν τὸ διακναῖον τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἄλγος, καὶ ὑποφώσκουσιν σχεδὸν τὴν μετάνοιαν ἐπὶ τῇ παραδόλῳ αὐτοῦ ἀποφασεῖ, ἡ Ἐλλίδα, ἐξελοῦσα τοῦ κολπίσκου, παρέκαμψε τὸ πρὸ αὐτοῦ νησιδίον, καὶ ἡ πατρικὴ στέγη διὰ παντός ἐξηρανίσθη.

Ὁ ἄνεμος ἦν οὐριος, καὶ τὸ ἐλαφρὸν σκάφος, δειχθὲν ἐπάξιον τῆς φήμης αὐτοῦ, μετ' ὀλίγας μόνον ὥρας εἰσῆρχετο εἰς τὴν φιόρδην, εἰς τὴν κατῴκει ὁ Βίκιγξ Θώρστης, ὁ ἀρχηγὸς τῆς παρασκευαζομένης ἐκστρατείας. Τοῦ ἀπόπλου ἠρισθέντος διὰ τὴν ἐπαύριον, ἄπας αὐτοῦ ὁ στολίσκος, ἐκ διακοσίων πλοικαρίων συγκείμενος ἀνέμενε παρὰ τὴν ἀκτὴν, καὶ πολὺς ἦν ὁ θόρυβος τῶν ναυτῶν, οἵτινες ἐπεβίβαζον τ' ἀναγκαῖα ἐφόδια, ἐπεδιώρθον τὰ βλαβέντα τῶν σκαφῶν, καὶ ἠγάλλοντο ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ πλουσίας λείας. Μόλις ὅμως ἐπεφάνη ἡ Ἐλλίδα, ἣτις βεβαίως ἀνεμένετο, συνέβρευσαν πάντες πρὸς τὸ βάθος τοῦ κόλπου, ὅπως δεξιωθῶσι τοὺς καταπλέοντας συμμάχους, καὶ θαυμάσωσι τὸν Χαράλδον, οὐ πασίγνωστον ἦν πρὸ καιροῦ τὸ κλέος ἐπὶ πάσης ἐκείνης τῆς ἀκτῆς. Εἰδοποι-

θεὶς δ' ἀμέσως, προσέτρεξε καὶ ὁ Βίκιγξ Θώρστης μετὰ τῶν κυριωτέρων αὐτοῦ μαχητῶν, ἦδη πάντων ἐξωπλισμένων.

Ἡ δεξιῶσις ὑπῆρξεν εἰς ἄκρον ἐγκάρδιος, καθ' ὅσον ὁ Θώρστης, ῥωμαλέος λευκοπόγων πρεσβύτερος, ἦν ἀρχαῖος τοῦ Σιγούρδου φίλος καὶ θιασώτης. Ὁ Χαράλδος καὶ ὁ Χαλφδάνος ὠδηγήθησαν μετὰ πομπῆς εἰς τὸ Μέγαρον, ὅπου ἔτοιμον ἦδη ἀνέμενε τὸ ἐπίσημον δεῖπνον, καὶ εἰς ἄκρον εὐάρεστος ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἐντύπωσις, καθ' ὅσον εὐρον παρὰ τὸν αὐτὸν ἀναμένουσιν αὐτοὺς κόρην καλλονῆς ἀπαρμίλλου, ἣτις προσήνεγκε κέρας πλήρες μέθους, τὸ πρῶτον τοῦτο κύπελλον τῆς φιλοξενίας. Ἦν δὲ αὐτὴ ἡ μονογενὴς τοῦ Βίκιγξος θυγάτηρ Ἄφρα, ἣτις, θανούσης πρὸ πολλοῦ τῆς μητρός, διώκει τὰ τοῦ Μεγάρου. Ὁ Χαράλδος ἔλαβε τὸ κέρας καὶ προέπιεν εὐγενῶς εἰς τοὺς προσεχέεις γάμους τῆς ἐρυθριώσης παρθένου, ἦν δι' ἀθρόφρονος φράσεως παρέβαλε πρὸς τὴν ἐπιεραστον θεὰν τῆς νεότητος Ἰδοῦναν, ἀλλ' ὁ ἀτυχὴς Χαλφδάνος τοσοῦτον ἐτρώθη ὑπὸ τῆς χαριτοδρότου ἐκείνης ὀπτασίας, ὥστε ἀπέμεινε κεχηνῶς καὶ τὸ κέρας κρατῶν, μέχρις οὐ αὐστηρὸν τοῦ Χαράλδου βλέμμα ἐπανήγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν πραγματικότητα.

Εἰς τὸ δεῖπνον παρεκάθησαν πάντες οἱ προεξάρχοντες τῆς πατρίδος, ὑπὲρ τοὺς τριακοσίους τῶν δὲ Χαράλδου παρετίθη θρόνος πρὸς τὰ δεξιά τοῦ Βίκιγξος, ὅστις εἶχεν ἐξ εὐωνύμων τὴν ξανθοπλόκαμον Ἄφραν. Πολλὰ ἐλέγχθησαν περὶ τῆς ἐπικειμένης στρατείας, καὶ πολλὰ ἐκενώθησαν κέρατα εἰς τοὺς διαφόρους θεοὺς, καὶ ἰδίως εἰς τὸν Αἴγην καὶ τὴν Ῥάναν, ὧν ἀπαραιτήτως ἐτύγγανεν ἡ ἀρωγὴ ἄλλ' ὅτι, τῇ παρακλήσει τοῦ Θώρστου, ὁ Χαράλδος ἀνεκοίνωσε τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ, ὅπως, εἰσελθὼν εἰς τὴν Μεσόγειον, χωρήσῃ μέχρι τῶν Ἑλληνικῶν θαλασσῶν, καὶ, εἰ δυνατόν, μέχρις αὐτοῦ τοῦ Βυζαντίου, γενικὴ διεχύθη ἐκπληξίς εἰς τῶν ἀκρωμένων τὰ πρόσωπα. Τοιοῦτον ἐγγεῖρημα εἶχε τι τὸ ὑπεράνθρωπον, καίτοι δὲ ὁ νέος ἦρω ἐφαίνετο πλασθεὶς δι' ἄθλους ἐκτάκτους, πολλοὶ ἔσεισαν διστάζοντες τὴν κεφαλήν. Ἄλλ' οὐδεὶς ἠκροάσθη τῆς ἀρηγήσεως τοῦ Χαράλδου μεθ' ὅσης ἡ ἐπιεραστός Ἄφρα προσοχῆς ἡ δ' ὠχρότης αὐτῆς, καὶ τὸ εἰς τοὺς κανθοὺς τῶν ὀφθαλμῶν ὑποτρέμων δάκρυ, ὑπεδείκνυνον ἐπαρκῶς ὅτι κατὰ τὴν ἀφελῆ αὐτῆς πεποιθήσιν, ὁ νέος Ἰάρλος ἔσπευδε πρὸς ἄφρευκτον ὄλεθρον.— «Καὶ διατί, ἐσκίεπτετο βεβαίως καθ' ἑαυτὴν ἡ ὠραία κόρη. Τί ζητεῖ εἰς τοὺς ὑπερωκεανίους ἐκείνους κόσμους; Μὴ στερεῖται ἡ Σκανδιναυικὴ παρθένων ἐπαξίων τοιοῦτου μνηστῆρος; Μὴ, ἀγνοοῦσιν αὐταὶ τοὺς ἐρωτικούς ὄρκους, οὓς διδάσκει ἡ Βάρκ; Ὡ Λιόσαν, Λιόσαν! Σὺ, ἡ διὰ τῶν

ὀφθαλμῶν τὸ ἡδύ φίλτρον ἐνσταλάζουσα, διατί μοι ἔδωκας καρδίαν;»

Ἄλλ' ὁ Χαράλδος, πλήρης τῶν φιλοδοξῶν αὐτοῦ ὕπνου, οὐδὲ προσείχεν εἰς τὴν ἀτυχῆ κόρη, ὅτε ἠνεώχθη μετὰ πατάγου ἢ θύρα, καὶ εἰσῆλθον νεανίαι, φέροντες ἐπὶ κλώνων ἐλάτης δλόκληρον ὀπτόν σύαρον, τὸ ἱερόν τοῦτο τοῦ Φρέυρ ἔδεσμα· ἠκολούθουν δὲ οἱ δύο τοῦ Βίκιγκος Σκάλδοι, οἵτινες, διαταγῆ τῆς Ἄφρας, ἤρχισαν ἄδοντες τὴν δράπαν τοῦ Σιγούρδου, γνωστὴν ἦδη εἰς πάσας τὰς βορείας ἀκτὰς. Θερωῶς νύχαισθησεν ὁ Χαράλδος ἐπὶ τῇ λεπτῇ ταύτῃ φιλοφροσύνῃ, ἐφ' ᾗ ἐξήστραψαν τῆς νέας κόρης οἱ ὀφθαλμοί, καὶ μετὰ χαρᾶς ἤκουσε μεταξὺ τῶν ξένων ἐκείνων ἐξυμνούμενα τὰ τοῦ πατρὸς ἀνδραγαθήματα, μέχρις οὐ, προκεχωρηκυίας πλέον τῆς νυκτός, ἀπεσύρθησαν πάντες, ὅπως διὰ βραχείας ἀναπαύσεως ἐτοιμασθῶσιν εἰς τὸν ἀπόπλου.

Πράγματι δέ, ὀλίγας ἀργότερον ὥρας, ἀνεπέτασε τὰ λευκὰ ἱστία ὁ στόλος ἄπας, παραφέρον τὸν ἡμέτερον ἥρωα, καὶ οὐδεὶς ἐμάντευσεν ὅτι ἡ ἡμιγλώδης μορφή, ἢ ἐπιμακρόν ἐτι ἐπὶ τῆς ἀκτῆς διακρινομένη, ἦν οὐχὶ πρωϊόν τι νεφύριον, ἀλλ' ἡ δύστηνος Ἄφρα, ἥτις αἰθρύνει, μόλις βλαστήσαντα, τὸν πρῶτον, καὶ πιθανῶς τὸν μόνον αὐτῆς ἔρωτα.

Σ.

Ἄνευ σπουδαίου τινὸς διέβρευσαν αἱ πωῶται ἡμέραι τοῦ πλοῦ. Περί τὸ ἐσπέρας τῆς δευτέρας ἐπεφάνθησαν εἰς τὸν ὄριζοντα τέσσαρα ἐμπορικὰ σκάφη, ἅτινα διακρίναντα ἐπίσης τὸν στόλον, ἔφευγον πλησίον. Ἄλλ' ἡ δίωξις ὑπῆρξε βραχεία, καὶ κυκλωθέντα, παρεδόθησαν ἄνευ ἀντιστάσεως. Οἱ ἔμποροι ἦσαν Δανοί, καὶ προσεδέθησαν ἀπλῶς εἰς τὸν ἱστόν, ὅπως ἀποβιβασθῶσιν ἐπὶ τῆς ἐγγυτέρας ξηρᾶς.

Παρεμπερές ἐπεισώδιον ἐπηκολούθησε καὶ τὴν ἐπομένην πρῶταν, ἀλλὰ δυστυχῶς πολὺ τραγικώτερον. Δύο πλοῖα, πλήρη κασσιτέρου, εὐρεθέντα αἰφνης, ὡς ἐκ τοῦ βαθέος σκότους, ἐγγύτατα τοῦ στόλου, ἐστράπησαν εἰς φυγὴν, ἀμα τὴν θέσιν αὐτῶν διαγνόντα, καὶ τοσοῦτον ἀνεπτύξαν τάχος, ὥστε ἡ ἀπελπίς ἐκείνη σταδιοδρομία παρετάθη ἐφ' ὥρας δλόκληρους. Ὁ γέρον Βίκιγξ, κάτωχος ἐξ ὀργῆς ἐπὶ τῆς μικρᾶς αὐτοῦ ναυαρχίδος, οὐδὲ λέξιν ἐπρόφερε, καὶ διὰ νευμάτων παρεῖχε τὰς ἀναγκαίαις διαταγὰς. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους ὁ ἄνεμος ἐστράφη, καὶ οἱ φυγάδες, καίτοι δρᾶξαντες τὰς κώπας, καὶ παρατείναντες ἐφ' ἱκανὸν ἐτι τὴν ἀπεγνωσμένην προσπάθειαν, ἐπὶ τέλους πανταχόθεν περιεσφίγηθησαν. Ἡ περαιτέρω ἀντίστασις ἀπέβαινε παράφρων, καὶ ὅμως οἱ πρῶτοι τοῦ Θώρστου μαχηταί, οἱ ἐντὸς τῶν ζωγρηθέντων σκαφῶν εἰσπηδήσαντες, κατέπεσαν ἀμέσως ὑπὸ τὰς ἀ-

ριστόμους μαχαίρας τοῦ πληρώματος, - καὶ ὑβριστικῶς εἰς τὴν θάλασσαν ἐξερρίφθησαν.

Κραυγὴ λύσσης ἀντήχησε τότε ἐκ παντός τοῦ στολίσκου, καὶ σύρραξις ἐπηκολούθησε δεινὴ· ἀλλ' ὀλίγον διήρκεσεν ἡ ἀγωνία, καὶ τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα, αὐτόχρομα κατακοπέντα ὑπὸ τῶν πελέκων τῶν ἐπιδρομέων, ἐθεάθησαν καταποντιζόμενα. Οἱ ἐν αὐτοῖς, ὧν οἱ πλεῖστοι ἐπέζων ἐτι, ἀμα ἰδόντες τὸ ἐπικείμενον, τέλος, ἀνύψωσαν τὰς χεῖρας, καὶ ὁ ἀγὼν, εἰς τὸ γνωστὸν τοῦτο σημεῖον, ἀμέσως κατέπαυσεν. Ἡρεμοί, καὶ ὡσεὶ ἀποσπασθέντες ἦδη τῶν ἐπιχειρῶν, ἐστράφησαν τότε οἱ ἑτοιμοθάνατοι πρὸς τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον, τὸν μέγαν θεὸν Φρέυρ, καὶ ἀπηύθυναν αὐτῷ τὴν ἐσχάτην εὐχὴν, ὅπως, μαρτυρήσας περὶ τοῦ γενναίου αὐτῶν τέλους, παρασκευάσῃ τὴν ἐν Βαλχάλα δεξιῶσιν. Ἦσαν εἰσέτι ἐπὶ τοῦ καταστρώματος πρηνεῖς, ὅτε τὰ δύο σκάφη συγχρόνως ἐξηφανίσθησαν· ἡ θάλασσα ἐβάσθη ἐρυθρὰ, καὶ εἰκὰς ναυαγῶν ἀναμῖξ καὶ πτωμάτων ἐφάνη πρὸς μικρὸν ἐπιπλῆουσα. Τότε δὲ συνέβη παράδοξόν τι· ἐνῶ τὰ κύματα ἐξηκολούθησαν παραδέρνοντα τοὺς νεκρούς, οἱ ζῶντες οὐδὲ ζητοῦντες οὐδ' ἀναμένοντες ἀρωγὴν, ἐβρίψαν ἐσχάτον ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς ἐκτάσεως βλέμμα, καὶ αὐθορμητῶς κατεδυθίσθησαν πρὸς τὸ ὑγρὸν χάος, ἐνθα ἐκ μαργαροτέυκτων μελάθρων ἔτεινεν αὐτοῖς τὰς ἀγκάλας ἡ ἀμείλικτος Ῥάνα.

Ἐν τούτοις ἐν ἐκ τῶν ἐπιπλεόντων πτωμάτων ἐξωθήθη ὑπὸ τοῦ σάλου πρὸς τὸ πλαισίον τοῦ Θώρστου, ὅστις ἀναπηδήσας αἰφνης, ἐξήτασεν αὐτό, καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς παρισταμένους:

— Ἦδη ἐξηγοῦνται τὰ πάντα, ἀνέκραξεν ὁ Βίκιγξ Τόρφη! Ἰδοὺ πόθεν ἡ τόση ἀντίστασις, καὶ ἡ ἐκ μέρους ἀπλῶν ἐμπόρων ἐφαρμογὴ τῶν ἡμετέρων νόμων. Ἦν γενναῖος ἀνὴρ, ἀλλ' ἄξιος τοῦ τοιούτου τέλους, ἀφοῦ χρηματίσας Βασιλεὺς τῆς θαλάσσης, κατήλθε μέχρι τῆς ταπεινῆς θήρας τοῦ χρυσοῦ.

— Βεβαίως, βεβαίως, ἐδόθησαν πολλοί. Ἐκ τοῦ χρυσοῦ προέρχονται πάντα τὰ ἐπὶ γῆς δεινά.

— Κατηραμένοι οἱ ἐκ τῶν καταχθονίων ἀνασκάπτοντες αὐτὸν νάννοι, ὑπέλαβον ἕτεροι.

— Ὅπως δὴ ποτε, διέκοψεν ὁ Θώρστης, ὡμοσεν ἄλλοτε τοὺς ἱερούς ἡμῶν ὄρκους, καὶ ὀφείλομεν αὐτῷ ἐντιμονταφῆν. Ἀνελεύσατε τὸ πτώμα.

Ἡ διαταγὴ ἐξετελέσθη, καὶ τὸ σῶμα τοῦ πρώην Βίκιγκος, ἀνδρὸς μόλις μεσήλικος, κατέθητε παρὰ τὴν πρῶτην τῆς ναυαρχίδος, ὑπὸ τῶν πρωϊῶν ἀκτίνων καταυγαζόμενον· μετ' ὃ κληθέντες οἱ τὸν στόλον ἀκολουθοῦντες ἱερεῖς τοῦ Αἰγῆρ, προέβησαν εἰς τὰ ὑπὸ τῆς λατρείας αὐτῶν ἐπιτασσόμενα κτερεῶν, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Φοῖβος διήρχετο τὸ ζενοῦ, τοῦ στολίσκου κυκλώσαντος τὴν ναυαρχίδα, τὸ πτώμα, πρεπόντως διασκευασθὲν, παρεδόθη καὶ αὐθις εἰς τὰ νάματα,

ἐνῶ οἱ Σκάλδοι, τὰς βαρεῖτους αὐτῶν κρούοντες, ἦδον αὐτοσχέδιον δράπαν.

Ἄλλὰ τούτων πάντων, κατὰ τὰς συνθήκας, οὐδόλως μετέσχεν ὁ Χαράλδος, εἰς ὃν ἐν τούτοις ταχέως ἐδόθη ἕτερα ῥέστασις πρὸς ἐπίδειξιν τῆς ἐξόχου αὐτοῦ ἀρετῆς. Ἦν ἦδη ἡ ἐνάτη ἀπὸ τοῦ ἀπόπλου νύξ, καὶ κατὰ τοὺς ὑπολογισμούς τοῦ Βίκιγκος, ὁ στόλος προσήγγιζεν εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Γαλλίας, ὅτε, περὶ τὴν δευτέραν φυλακὴν, ἀντήχησαν αἰφνης ὀξεῖς συριγμοί, καὶ ἀνέλαμψεν ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος τὸ κυανὸν φῶς, τὸ ἀναγγέλλον τὴν προσέγγισιν σπουδαίου ἐχθροῦ· ὁ στόλος παρετάθη ἀμέσως, καὶ ὑπέκων εἰς τὰς διὰ τῆς ναυτικῆς κόγχης διδομένας διαταγὰς, ἀπέμεινε κατὰ τὸ ἐφικτὸν ἀκίνητος, καθ' ὅσον τὸ σκότος ἦν ἐτι βαθύ. Ἄλλὰ μόλις ἡμίσεια παρήλθεν ὥρα, καὶ ἰδοὺ αἰφνης, ὡσεὶ τῇ ἐπινεύσει τοῦ Χιμδουλ, ἐρυθρὰ διεγύθη ἐπὶ τοῦ ὄριζοντος αἰγλή, ἀναπτυχθεῖσα ταχέως εἰς λαμπρὸν βόρειον σέλας, ὅπερ κατηύγαξε τὸ ἡμισυ στερέωμα. Ἡ θάλασσα, τὸ οὐράνιον ἀντανακλώσασα φῶς, ἐκύλιε κύματα φλογερά, καὶ εἰς τὴν λάμψιν ἐκείνην ἐπεφάνη στόλος δλόκληρος, ἐπίσης εἰς μάχην παρατεταγμένος, καὶ εἰς ἐλαχίστην ἀναμένων ἀπόστασιν. Ἡ στιγμὴ ἦν κρισιμωτάτη· ὁ Βίκιγξ Θώρστης, ὄρων ἀκινήτους τοὺς ἀντιπάλους, ἀπέσχεν ἐπίσης πάσης ἐπιθέσεως, καθ' ὅσον οὐδὲ ἡ πληθὺς, οὐδὲ ἡ φύσις αὐτῶν ἐπαρκῶς ἐτι διεκρίνετο. Ταχέως ὅμως τὴν ἀμφίβολον τοῦ ἡλεκτρισμοῦ φωσφόρησιν διεδέχθησαν αἱ πρῶται τῆς αἰγῆς μακρυγαί, καὶ τότε ἀπεδείχθη ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἠρίθμει τοὺς ἀχίστον τριακόσια σκάφη. Ἐννοοῦντες ὅτι ἐπέκειτο ἀγὼν περὶ τῶν ὅλων, οἱ ἄνδρες τοῦ Θώρστου παρεσκευάζοντο ἐσπευσμένως, ὅτε ἀντήχησεν αἰφνης ἐκ τῆς ναυαρχίδος κραυγὴ ἀγαλλιάσεως.

— Ὁ Σίγυς, ὁ Σίγυς, ἀνέκραξεν ὁ γέρον Βίκιγξ, ὅστις προσεκτικῶς ἐτάσας τὴν ἐχθρικὴν ναυαρχίδα, ἀνεγνώρισεν ἀνεπίστως ἀντίζηλον Βίκιγκα καὶ θανάσιμον πολέμιον· ὡσεὶ δὲ ταύτην μόνον ἀναμένοντες τὴν παρόρμησιν, οἱ δύο στόλοι ἐπετίθησαν τότε μανιωδῶς κατ' ἀλλήλων.

Μακρὸς καὶ πεισματώδης ὑπῆρξεν ὁ ἀγὼν, καθ' ὅσον οἱ ἀντίπαλοι, ρίπτοντες παράπλευρα τὰ σκαφίδια, συνεπλέκοντο ἐκ τοῦ συστάδην, καὶ διὰ τῶν ἀγγεμάχων ὀπλων κατεκρευοῦργούντο, οὐδὲ ζητοῦντες οὐδὲ παρέχοντες ἔλεος. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους, καίτοι ἡρωικῶς ἠγωνίσθησαν οἱ τοῦ Θώρστου ἄνδρες, ἐφάνθησαν ὑπερισχύοντες οἱ ἀντίθετοι, ὡς ἐκ τοῦ υπερβάλλοντος ἀριθμοῦ. Μάτην ὁ γέρον Βίκιγξ, κριτερώς πρωταγωνιστῶν, παρώρμα τοὺς ἐπιλοιπούς διὰ τε τῆς φωνῆς καὶ τοῦ παραδείγματος, ἡ θέσις αὐτοῦ ἀπέβαινε διαρκῶς κρισιμωτέρα, καὶ ἀνίσχυροι ἀντήχησαν

λύσσης ὠρυγαί, ὅτε εἶδον οἱ περὶ αὐτὸν ὅτι μοῖρα τοῦ ἐχθρικοῦ στολίσκου παρέπλεε τὴν ὄλην παράταξιν, ὅπως ἐπιτεθῆ ἐκ τῶν νώτων. Τὸ παν ἐφαίνετο ἀπολεσθὲν, ὅτε πρὸς κοινὴν κατάπληξιν, πλοῖον λαμπρῶς ἦδη ἀνδραγαθήσαν κατὰ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα, ἀποσπάται τῆς γραμμῆς, καὶ πλείε εὐθὺ πρὸς τὸ τῶν πολεμίων κέντρον. Τὸ παράβολον τοῦτο κίνημα ἐπισύρει τὴν γενικὴν προσοχὴν, καὶ ἀντηχεῖ κραυγὴ ἐκ χιλίων στομάτων, (« ἢ Ἑλλίδα, ἢ Ἑλλίδα! ») Οὐδὲ ὑπῆρχεν ἀμφιβολία, καθ' ὅσον ὁ μέλας δράκων ἐφαίνετο ὡσεὶ ἐμφυχωθεὶς καὶ βλοσυρῶς διασχίζων τὰ κύματα.

(Ἐπεται συνέχεια).

ΚΛΕΩΝ ΡΑΓΚΑΒΗΣ

[Ἐκ τῆς λαμπρᾶς Ἱστορίας τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραὴλ τοῦ Ε. Ρενάν ἐξελληνίσσαμεν δύο κεφάλαια χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Ἑστίας: Τὰ οἰκοδομήματα τοῦ Σολομῶντος καὶ Ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος. Παραθέτομεν σήμερον τὸ πρῶτον].

ΤΑ ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ

Τὰ οἰκοδομήματα τῆς Ἰερουσαλήμ ὑπῆρξαν τὸ θαυμαστότερον τοῦ Σολομῶντος ἔργον καὶ τὸ ὅποιον ἀκριβῶς ἐνεποίησε τὴν μεγίστην αἰσθησιν εἰς τε τοὺς συγχρόνους καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους του. Τοῦ Δαυὶδ τὰ κατασκευάσματα εἶχον περιορισθῆ εἰς μικρὰ τινα καὶ ἀσήμαντα, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ πλοῦτος καὶ τῆς δραστηριότητος τοῦ διαδόχου του τὰ Ἱεροσόλυμα ἠδυνήθησαν νὰ ἀμιλληθῶσι πρὸς τὰς πόλεις τὰς λαμπροτάτας τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Φοινίκης. Εἶναι ἀληθές ὅτι τὴν ἀνθησιν ταύτην τῆς τέχνης ἐν Παλαιστίνῃ δὲν ἐχαρκτηρίζε πολλὴ πρωτοτυπία, διότι ἡ Αἴγυπτος παρέσχε τὰ ὑποδείγματα καὶ ἡ Τύρος ἐπέμψε τοὺς λιθοτόμους, τοὺς ἀρχιτέκτονες, τοὺς ὠραιστὰς καὶ τοὺς χαλκοπλάστας, ἀλλ' ἡ ἐποχὴ ἦτο κατάλληλος. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς αἰγυπτιακῆς τέχνης εἶχε παραχθῆ τότε ἐν Φοινικῇ ρυθμὸς αὐστηρὸς μὲν ἐν τῷ συνόλω, ἀλλ' εἰς τὰ καθέκαστα περίκομπος, τοῦ ὁποίου τὴν ψυχὴν, οὕτως εἰπεῖν, ἀπέτελουν τοῖχοι ὄμαλοι καὶ λίαν ἐπιμελετημένης ἐργασίας. Ἐπενδύματα δὲ ἐκ ξύλων γλυπτῶν καὶ ἐπιχρῶσων, ἀπειροπληθῆ ἐκ χαλκοῦ ἐπιθέματα, ζωηρὰ πολυχρωμία, πλούσια βαφαί, ἐδίδον εἰς τὰ οἰκοδομήματα ἐκεῖνα ἀπειρον ζωὴν καὶ χάριν.

Τὸ ἔδαφος τῶν Ἱεροσολύμων παρεῖχεν ἐξαιρετικὴν ὕλην πρὸς λιθοδομίαν, τὸ μαλεκί, σκληρὸν τιτάνωδον λίθον, τιμώμενον καὶ τῶρα ἀκόρη, ἀλλ' ἡ ξυλεία τῆς Ἰουδαίας ἦτο πολὺ μετρία. Ὁθεν συναμολογήθη ἐμπορικὴ σύμβασις μεταξὺ Χιράμ τοῦ βασιλέως τῆς Τύρου καὶ τοῦ Σολο-

μῶντος. Αἱ μεταλλικαὶ οὐσίαι ἦσαν σπάνιαι καὶ ἢ ἀπ' εὐθείας συναλλαγῆ ἴσχυεν ἀκόμη τότε, συνωμολόγησαν λοιπὸν ὁ μὲν Σολομῶν νὰ παρέχη εἰς τὸν Χιράμ τὰ πρὸς χρῆσιν τοῦ οἴκου του σιτηρὰ καὶ τὸ ἀναγκαιοῦν ἔλαιον, ὡς ἀντάλλαγμα δὲ νὰ λαμβάνη παρὰ τοῦ Χιράμ ὅσα ξύλα κέδρινα καὶ πεύκινα ἤθελε χρειασθῆ. Ὁ Λιβανὸς ἦτο τότε κατὰ φύτον ὑπὸ δένδρων ρητινωδῶν, τῶν ὁποίων ἕνεκα τῆς εἰς τὴν χώραν ἐκείνην ἐλεύσεως πυκνοτέρου πληθυσμοῦ ἀπεγυμνώθη ἀπὸ τινων αἰώνων. Ἐκεῖνα δὲ τὰ δένδρα παρέχον τὴν ἀρίστην οἰκοδομικὴν ξυλείαν. Οἱ Σιδωνιοὶ εἶχον τὴν τέχνην τοῦ νὰ κόπτωσι θαυμασίως τὰ δένδρα, νὰ καταβιβάζωσι τοὺς κορυμμοὺς εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκεῖ δι' αὐτῶν νὰ κατασκευάζωσι σχεδίας, τὰς ὁποίας ἔπειτα διηθύθουν ὅπου ἤθελον. Ἡ ἐργασία αὕτη ἔλαβε διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἐν Ἱερουσόλυμοις οἰκοδομῶν μεγίστην ἀνάπτυξιν. Ὁ Σολομῶν ἐπλήρωσε τὸ μίσθωμα τῶν Φοινίκων ἐργατῶν καὶ ἔπεμπε πρὸς ἐπικουρίαν καὶ χιλιάρδας Ἰσραηλιτῶν, οἵτινες οὕτω ἤρχίζον νὰ μορφώνωνται εἰς τὸ ἔργον ἐκεῖνο. Αἱ σχεδίαὶ ὠδηγοῦντο εἰς ὠρισμένον τῆς ἀκτῆς μέρος παρὰ τὰ Ἱερουσόλυμα, οἷον εἰς τὴν Ἰόππην, ἐκεῖ δὲ οἱ Φοινίκαις διέλυον τὰς σχεδίας, οἱ δὲ δούλοι τοῦ Σολομῶντος μετέφερον τὰ ξύλα.

Πάντα ταῦτα ἀπετέλουν βαρυτάτας ἀγχαρείας διὰ τοὺς Ἰσραηλίτας, μάλιστα δὲ τὸ ἐργασίον αὐτῶν μέρος πρέπει νὰ ἐβάρυνε τοὺς Χαναναίους. Ἡ δὲ ὑπηρεσία εἶχεν ὀργανωθῆ οὕτω πως, ὥστε οἱ ἐργάται κατὰ διαδοχὴν παρέμενον ἐπὶ ἓνα μὲν μῆνα ἐπὶ τοῦ Λιβάνου ἐπὶ δύο δὲ ἐν τῷ οἴκῳ τῶν. Ἡ μεταφορὰ ἐγένετο διὰ τῆς ἰσχύος μόνον τῶν βραχιόνων, ἐπιστάται δὲ ῥαβδόφοροῦντες ἐφρόντιζον νὰ διατηρῶσιν ὅσον τὸ δυνατόν ζωηρὰν καὶ ἐνεργὸν τὴν νευρικὴν δύναμιν τῶν ταλαιπώρων ἐργατῶν, οἵτινες ἦσαν ἐξευγμένοι εἰς τὴν ἀγχαρείαν ἐκείνην.

Ἐν τοσοῦτῳ δὲ οἱ λιθοτόμοι ὠρυσσον ἀδιακόπως τὸ ἔδαφος τῆς τε Ἱερουσαλὴμ καὶ τῶν περιχώρων. Ὁ λίθος τῆς Ἰουδαίας ὅπως καὶ τῆς Συρίας καθ' ὅλου εἶναι τοιαύτης φύσεως ὥστε δύναται νὰ γείνη ἢ ἐξαγωγή του κατ' ὄγκους μεγάλους πολλῶν μέτρων. Μετεχειρίζοντο δὲ τὰ ὑπερμεγέθη ἐκεῖνα παραλληλεπίπεδα ὡς ὑποβάσεις καὶ ὡς θεμέλια τῶν οἰκοδομῶν καὶ τὰ ἐξῆγον μάλιστα ἐκ τῶν λατομείων, αἵτινα καὶ τῶρα ἀκόμη φαίνονται ὑπὸ τὸ ἔδαφος τῆς Ἱερουσαλὴμ, τότε ὅμως ἦσαν ἐκτὸς τῆς πόλεως. Οἱ φοινίκαις ἐπιρόνιζον τοὺς λίθους μὲ τέχνην θαυμασίαν, κατ' ἐξοχὴν δὲ οἱ κάτοικοι τῆς Γεβὴλ, τῆς Γυβλίου τῶν Ἑλλήνων, ἐφημίζοντο ὡς λιθοῦδοι ἀριστοί. Γυβλίται λοιπὸν φαίνεται ὅτι διηθύθουν τὰς ἐργασίας τῶν λατομείων τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν

αὐτῶν ἐργάζοντο Ἰσραηλίται καὶ Τύριοι. Τὸ φοινικικὸν στοιχεῖον ἦτο τὸ ἐπικρατέστερον, οἱ δὲ ἄνθρωποι ὠμίλουν καὶ ἔγραφον πρὸς ἀλλήλους εἰς γλῶσσαν φοινικικὴν. Εἶναι δὲ πιθανὸν ὅτι θὰ κατάρκουν ἐν τῷ τόπῳ, ἐνθα τῶρα κεῖται τὸ χωρίον Σιλωάμ.

Τὸ πρῶτον οἰκοδόμημα τὸ ὁποῖον ὁ Σολομῶν προσέταξε νὰ γείνη εἶναι τὸ ἀνάκτορον τῆς θυγατρὸς τοῦ Φαραῶ, ἣν εἶχε νυμφευθῆ, διότι φαίνεται ὅτι ὁ βασιλεὺς πολλὴν εἶχε προθυμίαν νὰ προσφέρῃ πρὸς τὴν Αἰγυπτίαν βασιλοπαιδῆ κατωικίαν ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον ἀναξίαν ἐκαστῆς. Μετὰ τοῦτο δὲ ἐξηκολούθησε τὴν κατασκευὴν τοῦ τείχους, ὅπερ εἶχεν ἀφήσῃ ἀτελής ὁ Δαυὶδ καὶ παρέσχεν οὕτως εἰς τὴν πόλιν ἀδιάκοπον ὀχύρωμα, ἀμυντικὸν ἔργον, τοῦ ὁποίου ἕως τότε ἔσφερετο.

Ἡ πόλις, ἣτις πρὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Δαυὶδ, περιωρίζετο εἰς τὰς κορυφὰς τοῦ ἀνατολικοῦ λόφου, ταχέως ἐξετάθη πρὸς δυσμὰς, ἐπλήρωσε τὸ μεταξὺ τῶν δύο λόφων κενὸν διάστημα καὶ ἐκάλυψε καὶ τὸν ἕτερον βουνόν, ὅστις ἦτο εὐρύτερος. Τὸ τείχος παρεῖχε πρὸς βορρᾶν γραμμὴν σχεδὸν εὐθείαν ἐκτεινομένην ἀπὸ τοῦ ναοῦ μέχρι τῆς γωνιαίας πύλης, ἣτις ἀντιστοιχεῖ περίπου πρὸς τὴν σημερινὴν πύλην τῆς Ἰόππης. Ἡ γωνία θὰ ἐσημειούτο ἐξ ἀπαντος ὑπὸ τινος ὀγκώδους οἰκοδομικοῦ ἔργου, ὅπερ ἀντικατέστησε βραδυτέρου ὁ βαρὺς πύργος ὁ νῦν καλούμενος *El-Kalua*. Τὸ τείχος διηθύθοντο ἔπειτα πρὸς δυσμὰς, παρακολουθοῦν τοὺς πρόποδας τῶν κλιτύων, μέχρι τῆς ἀκρας τοῦ δυτικοῦ λόφου, ἣν καὶ περιεκύκλωνε. Ἐπειτα ἤρχετο πρὸς τὰ κάτω καὶ συνηνοῦτο πρὸς τὰς ἐσχάτας κλιτύας τῆς Πόλεως τοῦ Δαυὶδ, κατὰ τὰ μνηματὰ τῶν βασιλείων. Ἡ ἐκτασις αὕτη ἦτο περίπου κατὰ τὸ ἤμισυ μικροτέρα τοῦ χώρου ὃν κατέχει ἡ νῦν πόλις. Ἀλλὰ τὸ ἐμβαδὸν τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ τὸ ἐμβαδὸν τῆς νέας δὲν ἐταυτίζοντο, διότι τὸ τείχος περιελάμβανε πρὸς δυσμὰς καὶ τόπους, τοὺς ὁποίους ὁ περίβολος τῶν μέσων αἰώνων εἶχεν ἀφήσῃ ἔξω. Τοιαύτη λοιπὸν περίμετρος θὰ ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ πληθυσμὸν δεκάκις χιλίων περίπου κατοίκων.

Ἐν ᾧ δὲ μετ' ἐπιμελείας ἐξηκολούθουν τὰ δημόσια ταῦτα ἔργα, ὁ βασιλεὺς ἀνφοδοῖται ἐξ ὀλοκλήρου τὸν ἰσχυρὸν μὲν ἀλλὰ μικρὸν οἶκον, ὅστις ἐπήρκει ἄλλοτε εἰς τὴν νηπιάζουσαν βασιλείαν τοῦ Δαυὶδ. Τὰ ἔργα δὲ ταῦτα παρετάθησαν ὡς λέγεται, ἐπὶ δέκα καὶ τρία ἔτη. Τὰ παλάτια τῆς Καρνάκ, τοῦ Λουξώρ καὶ πρὸ πάντων τῆς Μεδινῆ-Ἀβου δύναται ἀκόμη νὰ δώσωσι μίαν ιδέαν περὶ τοῦ τί ἦτο ὁ οἶκος τοῦ Σολομῶντος.

Κατὰ πρῶτον ὑπῆρχε τὸ *ai-lam taw stulaw*,

εἶδος περιστυλίου αἰθούσης, ἣτις ἀπετέλει τὰ προτύπια οὕτως εἰπεῖν τῆς αἰθούσης τοῦ θρόνου, τοῦ *ai-lam taw thronaw* ἢ *ai-lam taw krimiariou*, ὅπου ὁ βασιλεὺς ἔκρινε καὶ ἐδέχετο εἰς ἀκρόασιν καὶ ὅπερ ἦτο *ἀροφωμένον ἐν κέδρω ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἕως τοῦ ἐδάφους*.

Ὁ θρόνος, εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς ἀνέβαινε δι' ἐξ ἀναβαθμῶν ἦτο θαῦμα τέχνης. Ἦτο δὲ ἐλεφαντινὸς καὶ περιεχρυσωμένος χρυσαῖο δοκίμῳ. Καὶ ἦσαν προτομαὶ μόσχων τῷ θρόνῳ ἐκ τῶν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ χεῖρες ἔρθεν καὶ ἔρθεν ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς καθέδρας καὶ δύο λιόντες ἐστηκότες παρὰ τὰς χεῖρας καὶ δώδεκα λιόντες ἐστῶτες ἐκεῖ ἐπὶ τῶν ἐξ ἀναβαθμῶν ἔρθεν καὶ ἔρθεν. Θαυμαστά ἦσαν καὶ τὰ σκεῦη τοῦ βασιλέως, πάντα χρυσαῖα καὶ δὲν ὑπῆρχε δι' ὅλου ἀργύριον, ὅτι οὐκ ἦν *λογιζόμενον ἐν ταῖς ἡμέραις Σολομῶντος*.

Τοῦτο ἦτο, οὕτως εἰπεῖν, τὸ δημόσιον μέρος τοῦ οἴκου τὸ εἰς πάντας προσίτον. Ἐπειτα ἤρχετο ἐν ἰδίᾳ αὐλῇ ἢ οἰκῆσις τοῦ βασιλέως κεκοσμημένη ὅπως καὶ ἡ αἰθουσα τοῦ θρόνου, ἔπειτα δὲ τὰ δώματα τῆς βασιλείας, τῆς θυγατρὸς Φαραῶ, ἀνάλογα πρὸς τὰς προηγουμένας αἰθούσας καὶ τέλος ὁ γυναικωνίτης, περὶ οὗ κατὰ τὰ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐθιζόμενα οὐδὲν λέγει ὁ περιγράφων ταῦτα. Περιεκυκλούτο δὲ τὸ Σολομῶντος τὸ παλάτιον ὅπως καὶ ὁ ναὸς ὑπὸ τριῶν στίχων λίθων ἀπελεκήτων καὶ ἐνός στίχου κεκολλημένης κέδρου.

Ἐκτὸς τοῦ μεγάλου τούτου συνόλου τῶν οἰκοδομῶν, αἵτινες συνείχοντο πρὸς ἀλλήλας, ὑπῆρχεν ὁ καλούμενος *δρυμὸς τοῦ Λιβάνου*. Τῷ ὄντι δὲ τὸ ἰσόγειον πάτωμα τοῦ περιέργου ἐκείνου οἰκοδομήματος ὁμοιάζε πρὸς δρυμὸν εἴτε δάσος. Ἄς φαντασθῆ τις εὐρείαν ὀρθογώνιον αὐλὴν, ὅπως τὰ κτίσματα τῆς Χεβρών, ἐκ λίθων μεγάλων, μὲ μίαν μόνην θύραν καὶ σχεδὸν ἄνευ παραθύρων. Τέσσαρες στίχοι στύλων κεδρίνων ὠρθοῦντο παραλλήλως πρὸς τὸν τοῖχον καὶ ἀπετέλουν τέσσαρες ἐκατέρωθεν στοάς. Ὁ περίπατος οὗτος ἐστεγασμένος διὰ σκευῶν μακρῶν ἐχρησίμευεν ὡς ὑποστήριγμα εἰς τρεῖς ὀρόφους δωματίων, αἵτινα ἀνήρχοντο κατὰ μῆκος τοῦ τοῖχου. Ὑπῆρχον δὲ δέκα καὶ πέντε δώματα ἐν ἐκάστῳ ὀρόφῳ, τεσσαρακονταπέντε ἐν συνόλῳ. Τὰ δὲ παράθυρα περιβάλλοντο διὰ ζυγωμάτων κεδρίνων. Τοιαῦτα κτίσματα θὰ ἦσαν κατὰ πολὺ ὅμοια πρὸς τὰς οἰκίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τὰς ἐκτισμένας διὰ ξύλων συμπλεγμένων μεθ' ἐνός μεγάλου τοῖχου ὡς ἐπερίσματος.

Ὁ δρυμὸς τοῦ Λιβάνου ἐχρησίμευεν ὡς ὀπλοστάσιον. Ἐφυλάσσοντο δὲ ἐκεῖ διακόσιαι μεγάλαι ἀσπίδες καὶ τριακόσιαι μικραὶ κεχρυσωμένα, ὅπλα παρατάξεως, ὠρισμένα διὰ τοὺς

σωματοφύλακας, πρὸς οὓς δὲν ἐδίδοντο παρὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐκεῖνοι ἐμελλον νὰ κάμωσι χρῆσιν αὐτῶν.

Οὐδὲν ἐν τῇ νεωτέρᾳ τέχνῃ δύναται νὰ δώσῃ μίαν ιδέαν τοῦ ῥυθμοῦ τῶν παραδόξων ἐκείνων οἰκοδομήσεων, αἵτινες ἐνεδείκνυν τὴν ἐναντιώσιν ἀπ' ἐνός μὲν ὄγκων βαρυτάτων ἀπ' ἑτέρου δὲ παρακρημαμένων μερῶν ἐλαφροτάτων, τὰ ὁποῖα ὡς τινα προστέγισα, πολλακίς πολυόροφα, ἦσαν προσηρητημένα πρὸς τοίχους ὑπερμεγέθεις. Ἡ ἀρίστη ξυλεία, ἣν τὰ Ἱερουσόλυμα ἐλάμβανον ἀπὸ τοῦ Λιβάνου παρεῖχεν εἰς τὰς οἰκοδομὰς ἐκείνας χαρακτηρὰ ἴδιον, ὃν δὲν ἐγνώρισαν οὔτε ἡ Ἑλλάς οὔτε ἡ Αἴγυπτος. Εἰς μόνον ὀγκρὸς λίθος ἀπετέλει τὸ ὅλον βάθος τοῦ τοῖχου καὶ διὰ τοῦτο ὁ ὄγκος ἐκεῖνος ἐπιμελέστατα ἐλεικνίετο διὰ τριβῆς καθ' ὅλας του τὰς ἐπιφανείας καὶ οὐδὲν μέρος αὐτοῦ ἀφίνετο ἄξεστον.

Αἱ βάσεις ἀπετελοῦντο ὑπὸ λίθων ὀκτῶ ἢ δέκα πῆχεων, αἱ δὲ στρώσεις αἱ ὑπεράνω τῶν βάσεων ἐκ μικροτέρων λίθων ἀνατεταμημένων καὶ πάντων ἴσου μεγέθους, οἵτινες ἐτάσσοντο κατὰ τὸν τρόπον, ὃν οἱ Ἕλληνας ὠνόμαζον ἰσόδομον. Τέλειος τύπος τοῦ εἶδους τούτου τῆς οἰκοδομίας εἶνε ὁ μέγας περίβολος τῆς Χεβρών, ὅστις ἴσως οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ὁ ἐξωτερικὸς σκελετὸς κτίσματος παρεμφορῶς πρὸς ὅτι ἐπὶ Σολομῶντος ἦτο ὁ δρυμὸς τοῦ Λιβάνου.

Ἐκτὸς δὲ τῶν μεγάλων ἐκείνων οἰκοδομῶν τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἐκτίσεν ὡς φαίνεται καὶ ἐπαύλεις ὁ Σολομῶν ἐπὶ τοῦ Λιβάνου, ἴσως ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ ἄνω Ἰορδάνου. Ὁ βίος ὁ ἀνθρώπινος, ὁ βίος τοῦλάχιστον ὁ σημιτικὸς, ἦτο ἕως τότε τὸσον αὐστηρὸς καὶ ἀνέραστός, ὥστε ὁ νέος οὗτος τρόπος τοῦ ζῆν, τοῦ ὁποίου εἰσηγητῆς ὑπῆρχεν ὁ Σολομῶν, ὁ ἐπιθυμῶν πᾶσαν του ἐπιθυμίαν νὰ πληρώσῃ, ἐφάνη παράδοξος, καινοφανὴς καὶ σχεδὸν ἀσεβής. Καὶ ἐθεώρησαν λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι ὡς τινα ὑλιστικὸν χρυσῶν αἰῶνα ἀπατηλῆς λάμπσεως τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἣν ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον ἐν Ἱερουσαλὴμ ὡς λίθους, καὶ τὰς κέδρους ἔδωκεν ὡς συκκιμίνους τὰς ἐν τῇ πεδινῇ εἰς πλῆθος. Καὶ συνεσώρευσαν ὁμοῦ ὡς ἐν ὄνειρῳ πᾶν ὅτι παιδικὴ πολυτέλεια ἐπιθυμῆ καὶ λατρεύει χρυσίον, λίθους πολυτίμους, ἀρώματα, γλυπτὰ ἀγγεῖα, ἵππους, ἄρματα, ἐνδύματα πολυτελεῖ. Ἐγεννήθη δὲ ἐκ τούτου παράδοξις τις μυθική, πλήρης ἐπιποθήσεως *εἶμα* καὶ ὀργῆς, ἀναφερομένη εἰς τὰ τεσσαράκοντα ἐκεῖνα ἔτη βεβήλου ζωῆς, καθ' ἃ ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ λησμονῶν ἐπ' ὀλίγον τὴν κλῆσιν αὐτοῦ τὴν θρησκευτικὴν, εἶχεν ἴδῃ ὅτι καλὸν πράγμα εἶναι ἡ ἀπόλαυσις. Σ.

Η ΦΛΟΓΕΡΑ ΤΟΥ

ΔΙΗΓΗΜΑ

(Συνέχεια και τέλος).

Ο ύπνος της Σμάλτω ούτω διεκόπτετο συχνάκις. Ἐν τῇ βραδείᾳ δὲ καὶ συντόμῳ αὐτῆς κάρωσε, ἡ λυγρὴ ἐταράσσεται ὑπὸ ὄνειρου φρικαλίου. Ἐβλεπε τὸν ἄνδρα τῆς οὐχὶ τοιοῦτον ὅποιον ἤθελε νὰ τὸν παραστήσῃ ἡ φαντασία της, ἢ ἐν τῇ ἐνοχῇ της ἀπαλύνουσα καὶ ἐξιδανικεύουσα τὸν χαρακτῆρα του. Τὸν εὗρισκε τούναντιον φοβερόν, συνοφρωμένον, συνεσφιγμένον ἔχοντα ἀπειλητικῶς τὰς πυγμᾶς, τὰς νευρώδεις καὶ ἐκάνῃς νὰ καταβάλλωσι δράκοντα, συλλαμβάνοντα αὐτὴν ἐν τῇ ἀγκάλῃ τοῦ Μῆτρου καὶ ἀπειλοῦντα νὰ λάβῃ δίκην τῆς προδοσίας της. Καὶ ἀνεπήδα τότε ἔντρομος ὅλη, ζητοῦσα νὰ προφυλαχθῇ του. Ἄλλ' ὅπου ἔστρεψε τὸ βλέμμα, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους χαμαὶ ἢ ἐπὶ τῆς καλαμίνης καὶ πλήρους ἀραχνῶν ὀροφῆς ἄνω, ἐπὶ τῶν φαιῶν τοίχων ἢ τοῦ σιτοθρότου ἐρμαρίου, τῶν ἐνδυμάτων καὶ τῶν καρφίων ἀκόμη καὶ τῶν μαγειρικῶν σκευῶν, ὅλα τὰ ἔβλεπε διεστραμμένα καὶ ἐμπαιζόντα τοὺς φόβους της, βίπτοντα κατὰ πρόσωπον τὴν προδοσίαν της, διὰ γέλωτος σιωπηλοῦ καὶ παραδόξου. Ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ κανδηλίου, ἀντίκρινεν ἀμυδρῶς ἐν τῷ σκίῳ φωτι τοῦ τοίχου τὰ συζυγικά της στέφανα, κρεμάμενα κάτω τοῦ εἰκονοστασίου καὶ ἐξελάμβανεν αὐτὰ συνοφρωμένα ὑπὸ τὴν λινομέταξον ὀθόνην μὲ τὴν ὁποίαν ἐκαλύπτοντο, ὡσεὶ τὴν ἀπιστίαν της ἐλέγχοντα· καὶ ἂν πνοὴ ἀνέμου ἀνεκίνηε τὰς χρωματιστὰς ταινίας των, ἐνόμιζεν ὅτι ἤρχοντο ὡς ὄφεις κατ' ἐπάνω της ἵνα ἐδικηθῶσι διότι προσέβαλε τὴν ἱεράν των ἀγνότητά. Τοσοῦτον δ' εἶχε κυριευθῆ ὑπὸ τῆς ιδέας αὐτῆς ὥστε ἀνεπήδησεν ἔντρομος, ἀκούσασα αἴφνης τὴν φωνὴν τοῦ ἀνδρός της καὶ εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς ὁρμήν, δὲν ἐσκέφθη τι ἄλλο εἰμὴ νὰ συσπειρωθῇ εἰς μίαν γωνίαν, ὡς οἱ Πρωτόπλαστοι μετὰ τὸ ἀμάρτημα, ἀκούσαντες τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ.

— Ἐ, Σμάλτω δὲ γροικᾶς, ὀρῆ! ἤκουσθη πάλιν ἡ φωνὴ τοῦ Στάθου, ἀνυπόμονος.

Ἡ λυγρὴ διετήρησε τὴν θέσιν της εἰς τὴν γωνίαν ἄφρονος, καὶ ἀκίνητος, συνέχουσα τὴν ἀναπνοὴν της ἐκ τοῦ θρόμου. Ἄλλ' ἡ θύρα τοῦ οἰκίσκου ἐκίνητο θορυβῶδῶς ἐκ τῶν βιβαίων λακτισμάτων τοῦ Στάθου. Καὶ ἡ Σμάλτω ἀνένηψε τέλος καὶ ἐγερεθεῖσα ἤνοιξε τὴν θύραν, χαμαὶ τὴν κεφαλὴν κρατοῦσα, φοβουμένη μὴ ἀναγνώσῃ ἐπὶ τοῦ προσώπου της τὸ σφάλμα ὁ Στάθου, τρεμουσα ὅλη, ὡς τὸ φυλλοκλάμα.

— Ἐ, καὶ τὸ φίδι; ἠρώτησεν εὐθύμως οὗτος, μὲν εἰσερχόμενος.

— Ὡ, τὸ φίδι! Βέβαια, τὸ εἶδεν ἡ Σμάλτω καὶ ὑπέμεινε τὴν ἐπήρειάν του ὑπέρποτε σήμερον! τὸ φίδι, τὸ ὅποιον δὲν ἐγνώριζε μόνον νὰ συρίζῃ ἀλλὰ καὶ νὰ δάκνῃ, ἰοδόλως νὰ δάκνῃ, ὡς ἂν εὗρισκεν εὐκαιρίαν!

Μὲ αὐτὰς τὰς σκέψεις ἡ Σμάλτω διήρχετο ἤδη τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας. Ἄλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ πολὺ αὐτὴ ἡ κατάστασις της. Ὅ,τι ἐγένετο ἐγένετο ἤδη. Ἐπρεπε νὰ προφυλαχθῇ τὸ μέλλον, τὸ ὅποιον ὄρθουτο ἀπειλητικὸν ἐνώπιόν της, νὰ κάμῃ τὸν ἑαυτὸν της ἐγκρατῆ πλέον ἀπὸ πάσης ξένης ἐπιρροῆς. Ἀνεγνώριζεν ὅμως τὴν ἀδυναμίαν της, κατενόει ὅτι ἵνα γίνῃ τοῦτο δὲν ἔπρεπε πλέον νὰ συναντήσῃ εἰς τὸν δρόμον της τὸν Μῆτρον. Ἄλλὰ πάλιν δὲν ἠδύνατο αὐτὴ νὰ κλεισθῇ ἐντός τοῦ οἰκίσκου της, εἰς τὰ κάρφια, ὡς τούρκισσα. Ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν ἐργασίαν, εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ εἰς τὴν σταφίδα καὶ τὰ γαλιὰ ἀκόμη νὰ συντροφεύσῃ. Ἦτο ἐποχὴ κατ' ἤν ἡ ἐργασία εἶνε εἰς τὴν ἀκμὴν της· θέρος, τρύγος, πόλεμος!.. Νὰ ἐναντιωθῇ πάλιν εἰς τὸν ἄνδρα της, νὰ φέρῃ τοὺς αὐτοὺς ἐνδοιασμοὺς τοὺς ὁποίους καὶ ἄλλοτε ἐθεώρει ὅλως ἀπρεπῆς. Ἀνεγνώριζε τὸ δίκαιόν του. Ὅλοι εἰς τὰ χωρία λαμβάνουν γυναῖκες ἵνα τὰς ἔχουν βοηθοὺς ἐν τῇ ἐπιπόνῳ σταδιοδρομίᾳ τοῦ βίου των· δὲν τὴν ἔλαθε βέβαια ὁ Στάθου διὰ νὰ τὴν ἔχῃ εἰκόνημα, εἰς τὸν οἰκίσκον του μόνον. Ἄλλως τε καὶ αὐτῆς προσεβάλλετο ἡ φιλοτιμία νὰ μὴ βοηθῇ τὸν ἄνδρα της, παρὰ νὰ περιμένῃ νὰ τῇ φέρῃ οὗτος τὸν ἄρτον, ὡς εἰς τὸν τυφλόν.

— Τι, γιὰ ψυχικὸ θὰ μ' ἔχει; ἀνελογίσθη κακκινίζουσα ἐξ ἔντροπῆς.

Ἄλλὰ καὶ ἂν ἤθελεν ἡ λυγρὴ πάλιν δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ ἄεργος εἰς τὸν οἰκίσκον της. Διότι ἐν τοῖς χωρίοις, ὅπου οἱ κάτοικοι μετροῦνται εἰς τὰ δάκτυλα, καθέννας τούτων ὑπόκειται καθημερινῶς εἰς τὸν αὐστηρὸν ἐλέγχον τῶν λοιπῶν. Ὁ νοθρὸς ἢ φιλόπνοος ἐργάτης, ὁ θεοσεβὴς ἢ κουτοπόνηρος γέρον, ὁ φιλόχριστος ἱερεὺς, ἡ καθαρά καὶ φιλόκαλος οἰκοδέσποινα, ἡ προκομμένη καὶ πολλὰ χειροτεχνήματα γνωρίζουσα κόρη, ἡ φρόνιμος γραῖα, ὅλοι εἶνε χωρισμένοι μετὰ τῶν καὶ γνωρίζονται ὡς καὶ τὸ καλὸ κρασί. Καὶ ἀπὸ τὰ χαρίσματα τὰ ὅποια τυχὸν ἔχει ἕκαστος, μορφοῦται ἐν τῇ μικρᾷ κοινωνίᾳ ἡ καλὴ ἢ κακὴ ἰδέα, περὶ τῆς μελλούσης τύχης του. Ὅταν δὲ τύχῃ νὰ ἔλθῃ ἐξ ἄλλου χωρίου καμμία γυνὴ καὶ ἐγκατασταθῇ ἐκεῖ νυμφευομένη, εὐθύς ὅλων ἡ προσοχὴ καὶ ὅλων ἡ κρίσις πρὸς αὐτὴν στρέφεται. Καθέννας ὅστις θὰ τὴν πλησιάσῃ ἢ καθὲ μίαν ἡτις θὰ τῇ βμιλήσῃ, θὰ ἦνε διὰ τὴν πτωχὴν νεοφερτὸν ἀνακριτῆς ἐπίφοβος, τοῦ ὕψους καὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς της, μέχρι τῶν

ἐλαχίστων λεπτομερειῶν. Ἡ Σμάλτω ὑφίστατο τὴν δοκιμασίαν αὐτὴν ἀπὸ τριῶν ἡδῆ μηνῶν, ἀπὸ τῆς ἰδίης δηλαδὴ νυκτὸς κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγκατεστάθη εἰς Τρουμπέ. Τώρα ὅμως ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ παθήματός της ἡ δοκιμασία ἐγένετο στενωτέρα. Μόλις ἐξήρχετο εἰς τὴν θύραν τοῦ οἰκίσκου της εὐθύς αἱ γυναῖκες τὴν ἠτένιζον περιέργως εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνοήσῃ διατὶ ἐκοίφεν αἴφνης νὰ συντροφεύῃ εἰς τὴν βοσκὴν τὰ γαλιὰ καὶ ἤρχισαν νὰ ψιθυρίζουν μετὰ τῶν τὰς παραδοξοτέρας δι' αὐτὴν εἰκασίας.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν ξένων ἤρχισαν καὶ ἡ μήτηρ καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Στάθου νὰ κρίνωσιν αὐστηρῶς τὴν ἐκούσίαν αὐτὴν καθειρῆν τῆς λυγρῆς. Ἄν καὶ αὐταὶ ἐκάθητο εἰς ἄλλον οἰκίσκον μακρὰν, ὅμως ἔμαθον τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ συγγενοῦς των συμβαίνοντα. Καὶ ἤρχισαν ἤδη νὰ θλιβῶνται διὰ τὸν Στάθου, ὁ ὁποῖος ἐδέσμευσε τὴν τύχην του νυμφευθεὶς μίαν φαγοκοιμήστραν, ὡς ἀπεκάλουν οἰκτεῖρουσαι τὴν Σμάλτω. Δὲν ἀρκεῖ ὅτι τὴν ἐπήραν ἀπὸ τὴν καλύβην ὅπου ἀνετράφη, ἀπὸ τὴν μπομπόταν τὴν ἰσοκάνετρωγε, καὶ τὴν ἔφερον εἰς πολιτείαν, εἰς οἶκον νὰ τρώγῃ σίτινον ἄρτον, παρὰ ἤθελε νὰ μείνῃ καὶ ἄεργος, νὰ μὴ πιάνῃ οὔτε μισακὸ μετὰξί.

Ἡ Σμάλτω ἐμάνθανεν αὐτὰ καὶ ἐτήκετο περιεσσότερον. Κατενόει ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ζήσῃ πλέον οὔτε μετὰ τῶν χωρικῶν.

Καὶ ἔλαθεν ἀπόφασιν νὰ ὑπάγῃ μόνη, νὰ συναντήσῃ τὸν Μῆτρον καὶ διὰ παρακλήσεων, εἴτε δι' ἀπειλῶν ἐν ἀνάγκῃ, νὰ τὸν πείσῃ ν' ἀλλάξῃ τὸν τρόπον βοσκῆς. Εἶχε πεποιθῆσθαι ὅτι θὰ τὸ κατορθώσῃ. Διὸ τὴν τρίτην ἡμέραν, μόλις ἠγέρθη τοῦ ὕπνου, ἠτοιμάσθη πρὸς ἐκτελέσειν τοῦ σκοποῦ της.

— Γιὰ ποῦ; ἠρώτησεν ὁ Στάθου, ἀπορῶν διὰ τὴν αἰφνιδίαν αὐτὴν ἐξέγερσιν τῆς γυναικὸς του.

— Παίνω μὲ τὰ γαλιὰ.

— Κι' ἂν σουρίζῃ τὸ φίδι;

Ἡ λυγρὴ κατεταράχθη εἰς τὴν ἀνάμνησιν ἐκείνην, τόσον ἀπροσδοκῆτος καὶ ἀκούσιος βιφθεῖσαν παρὰ τοῦ ἀνδρός της. Ἦσθάνθη αἴφνης κατὶ συσφίγγον τὴν καρδίαν εἰς τὰ στήθη της, ὡς νὰ ἐσταμάτησε διὰ μιᾶς ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος. Ἄλλὰ μετὰ μικρὸν ἀναθαρρήσασα, ἀκλόνητος εἰς τὴν ἀπόφασίν της, ἠτένισε μετὰ πειστικότητος τὸν ἄνδρα της:

— Δίνω μιά καὶ τοῦ ζουπάω τὸ κεφάλι· ἀπήντησε.

Καὶ θεασα ἐμπρὸς τὰ γαλιὰ, ἐξῆλθε τοῦ χωρίου.

Ἡ Σμάλτω ἔβαινε ἡδῆ θαρραλέα εἰς τὸν σκοπὸν της, ἀνυπόμονος νὰ φθάσῃ εἰς τὸν τόπον ὅπου ἤλπιδε νὰ συναντήσῃ τὸν βοσκόν, πολλὰκις προτρέχουσα τῶν γαλιῶν, ὡσεὶ ὄθουμένη ὑπὸ ἀνα-

ποδράστου ἀνάγκης. Ἠτένιζεν ὑψηλὰ τὸν γαλανὸν αἰθέρα καὶ περίε τούς ἀγρούς καὶ τὰ βουνα καὶ τὴν θάλασσαν μὲ βλέμμα ἱλαρόν, ὑπερήφανον δύναται κανεὶς νὰ εἴπῃ, ὅπως καθὲ ἀνθρώπος ἔχων τὴν ψυχὴν γαλήνιον καὶ τὴν πεποίθησιν ὅτι πορεύεται νὰ ἐπανορθώσῃ ἀδικήμα. Προσέβλεπε δὲ συχνά, ἀφ' ἧς ὄρας ἐξῆλθε τοῦ χωρίου, τὴν ἀγροτικὴν σκιάδα τοῦ Μῆτρου, θέλουσα νὰ συνεθίσῃ εἰς τὴν θέαν της καὶ νὰ μὴ τὴν φοβῆται πλέον:

— Δὲν ἔνε! ἀνέκραξεν αἴφνης, δισθύμως.

Τῷ ὄντι, ἐφ' ὅσον ἐπλησίαζεν εἰς τὴν σκιάδα, διεκρίνετο ὅτι ὁ Μῆτρος καὶ τὰ πρόβατα ἔλειπον. Ὅτε δὲ ἐφθασεν ἐκεῖ δὲν εὗρε παρὰ τὸ μάλινον σακκιδίον τοῦ βοσκῆ, κρεμάμενον ἀπὸ ἐνὸς στύλου καὶ ἐπὶ τοῦ πατώματος τῆς σκιάδος τὸ σιλάχι καὶ τὴν κατερρακωμένην φλοκάταν του. Ἡ Σμάλτω ἐθυμώθη ἡδῆ διότι δὲν εὗρεν αὐτὸν ἐκεῖ, νὰ τῷ εἴπῃ μίαν ὄραν ἀρχίτερα ὅτι ἔπρεπε καὶ ἐλαφρωθῆ ἐπὶ τέλους. Ἐσκέφθη ὅμως ὅτι δὲν θὰ ἦτο καὶ πολὺ μακρὰν, ἀφοῦ τὰ πράγματά του ἦσαν ἐκεῖ καὶ ἤλπιδε μετ' ὀλίγον, ὅτε ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου θὰ ἐπεταίνατο, νὰ προσέλθῃ οὗτος ὑπὸ τὴν σκίαν τῆς καλύβης. Ἄλλως τε ἐκεῖ εἶχε ἀφίσει τὸν ἄρτον του καὶ βεβαίως, ἂν ὄχι διὰ τίποτε ἄλλο, θὰ ἤρχετο τοῦλάχιστον μέχρι τοῦ δειλινοῦ διὰ νὰ φάγῃ. Ἡ λυγρὴ δὲν εἶχε καμμίαν ἀνάγκην ν' ἀπομακρυνθῇ ἐκεῖθεν. Τὰ γαλιὰ θὰ εὗρισκον καὶ ἐκεῖ τροφήν ὡς καὶ ἄλλοι, ὥστε ἀπεφάσισε νὰ τὸν περιμένῃ.

— Δὲν κάνω κούνημα ὥστε νὰρῆθ' ἐσκέφθη.

Αἴφνης γλουγλουκισμὸς θορυβῶδης διεκοίφε τὰς σκέψεις της. Ἡ Σμάλτω στραφείσα παρετήρησεν ὅτι δύο γαλιὰ ἤριζον ἄμφιζόντα κατὶ μέσῳ τῶν ξηρῶν χόρτων καὶ ὅτι τ' ἄλλα ἔσπευδον λαίμαργως ἐκεῖ, μὲ τεταμένους ὡς δόρατα τοὺς λαίμους καὶ μετὰ κραυγῶν, ὡς ν' ἀνεκάλυψαν αἴφνης πολυτίμον τροφήν. Μετὰ μικρὸν συνήχθησαν ὅλα ἐκεῖ, συσφινόμενα τὸ ἐν πρὸς τὸ ἄλλο, σχηματίζοντα οὕτω πυκνὸν ἀλῶνα, μὲ τὰ μαυροπράσινα πτελώματά των μαρμαίροντα ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας. Συνωθούντο δὲ κ' ἐγλουγλούκιζον γοερῶς, θέλοντα νὰ φθάσωσι πρὸς τὸ κέντρον καὶ πολλὰ ἔπταντο ὑψηλὰ, πλαταγοῦντα τὰς πτέρυγας των ὡσεὶ περὶ ἐργα νὰ ἰδῶσιν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐράμμιζον οἱ σύντροφοί των. Καὶ παρήγετο οὕτω συνωστισμὸς αὐτῶν πεισματώδης, καὶ ἔρις συνήπτετο μετὰ τῶν, καὶ κίνησις καὶ βρυκσμὸς ἀδιάκοπος ὡς εἰς σμήνος μυρμηκῶν. Κεφαλαὶ ὄρθουντο διὰ μίαν στιγμὴν μὲ τὰ κόκκινα φύματά ἄνω, ὡς λεπροὶ κόνιοι ἀγρίου ἀραβοσίτου, ἐτάζουσαι τὰ περίε περιέργως διὰ τῶν μαύρων ὀφθαλμῶν των καὶ πτίλα ἐσκορπίζοντα εἰς τὸν ἀέρα, ἀπομαδούμενα ἐνῶ ἀντήχει ἡ πεδιάς ὑλόκληρος ἐκ τοῦ θορύβου καὶ τοῦ ἀλαλητοῦ των.

Ἡ Σμάλτω παρηκολούθει διὰ τοῦ βλέμμα-
τος τοῦς διαπληκτισμοὺς αὐτοῦς τῶν γαλιών,
χαμογελῶσα. Ἐγνώριζε τὴν συνήθειαν τὴν
ὁποίαν ἔχουν νὰ συνάζονται οὕτω καὶ νὰ θε-
ρυβοῦν μόλις εὐρίσκουν τι εἰς τὸν δρόμον τῶν ὑπέ-
θετε δὲ ὅτι καὶ τότε κανὲν παλαιὸν ὑπόδημα
ἢ ῥάκος πανιῦ θά προῦκάλει τὴν ἔριν τῶν.

Αἶφνης ὁμως ἐκ τῶν ἀλληλοθισμῶν καὶ τῶν
ῥαμφισμάτων αὐτῶν ἀνεπήδησε πρὸ τῶν πο-
δῶν τῆς μικρῶν τεμάχιον καλάμου.

— Μπα! ἡ φλογέρα του! ἐψιθύρισε ἡ λυγερή.

Ἦτο τῷ ὄντι ἡ φλογέρα τοῦ Μήτρον μικρὰ,
χρυσίζουσα, μὲ πέντε ὀπὰς, μακρὰς εἰς τὰ χεῖλη
ἐκ τοῦ πεπυρακτωμένου σιδήρου διὰ τοῦ ὁποῦ
ἤνοιξεν αὐτὰς ὁ τεχνίτης καὶ μίαν εἰς τὸ ἀν-
τίθετον μέρος, ἀπομεμονωμένην. Ἡ Σμάλτω
ἐθαμβώθη εἰς τὴν θεῶν αὐτῆς ὡς νὰ ἠτένισεν
αἶφνης τὸν ἥλιον κῦμα αἵματος συνέρρευσε εἰς
τὴν καρδίαν τῆς καὶ τὴν ἔκαμε νὰ πάλλῃ βιαί-
ως· οἱ κρῶταφοὶ τῆς ἐσφύζον ἐναγωνίως καὶ οἱ
μῆνιγγές τῆς ἐπόνουν ἐκ τῆς πίεσεως.

— Ἡ φλογέρα του! ἐπανελάθε βραδέως.

Καὶ ἠτένιζεν αὐτὴν μὲ βλέμμα πεφοβισμέ-
νον, αἰσθανομένη καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ σῶμα τὴν
ἀνατριχίασιν ἐκείνην τοῦ βλέποντος πρὸ αὐτοῦ
ὅστου φεροῦ θηρίου. Εὐθύς ἡ φαντασία τῆς
ἐπανεφέρεν εἰς αὐτὴν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἀναι-
σθητοῦσα σχεδὸν, ἔπεσε εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ
Μήτρον. Ἀνεγνώριζεν ἤδη ὅτι αὐτὸ τὸ τεμά-
χιον τῆς καλάμου ἔγεινε ἡ αἰτία νὰ πράξῃ
ἐκεῖνο τὸ ἀνόμημα, ὅτι ἦτο αὐτὸ ἡ ἐπικίνδυνος
προαγωγὸς ἡ ὁποία παρέδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν
τυχόντα καὶ ἡ ὁποία ὀλίγον ἔλειψε νὰ τὴν πα-
ρασύρῃ εἰς τὰ ἔσχατα. Καὶ ἡ λυγερὴ ἤδη ἠσθά-
νετο μίσος πρὸς τὴν φλογέραν ἐκείνην ἧτις διὰ
τοῦ εὐγλωττοῦ στόματός τῆς, ἐπιτηδειότερον καὶ
τῆς πλέον γεγυμνασμένης μυλιτρίας ἔκαμεν
αὐτὴν νὰ λησμονήσῃ τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα τῆς
μύχιον ἐκείνην ἀφωσίωσιν ἡ ὁποία συγγενεῖται
καὶ συναποθνήσκει μὲ αὐτὸ τὸ σῶμα τῆς γυ-
ναικὸς τοῦ ἀγροῦ. Καὶ ἰκανοποιεῖτο ἡ ἀδυνα-
μία τῆς διότι ἔβλεπεν αὐτὴν τότε κατακει-
μένην ἐκεῖ εἰς τὸ χῶμα, ἀνευ ζωῆς, ῥαμφι-
ζομένην ὑπὸ τῶν γαλιῶν, ὡς τεμάχιον πέπο-
νος ἐχάριετο ἀμέτρως διὰ τὴν ταπεινῶσιν τῆς
ἐκείνην καὶ τὴν ἐξουθένωσιν, ἐκδικουμένη οὕτω
τὰ ἴδια τῆς παθήματα. Ἐν στιγμῇ δὲ παρα-
φόρου πόθου πρὸς ἐκδίκησιν, ἠθέλησε νὰ συμ-
μεθέξῃ καὶ αὐτὴ τοῦ κακοῦ καὶ ἐβάδιζε ἵνα
τὴν κατασυντρίψῃ ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς.

— Σμάλτω! εἰ, Σμάλτω!... ἠκούσθη φωνὴ
περιχαρῆς, ἀνακούπτουσα αἶφνης τὸ βῆμα τῆς.

Ἡ λυγερὴ στραφεῖσα παρετήρησε τὸν Μήτρον
ἐργόμενον ἀπὸ μακρὰν μὲ τὸ ποίμνιόν του. Ἄλλ'
οὐδεμίαν ἠσθάνθη ἤδη ταραχὴν εἰς τὴν θεῶν του.
Ἐγνώριζεν ἡ Σμάλτω ὅτι ὁ βοσκὸς δὲν εἶχε πλέον

μαζὴν τὴν φλογέραν ἵνα τὴν παίξῃ ὅπως ἄλλο-
τε καὶ γεμίση τὸν ἀέρα περὶ ἀπὸ μύρια συναισθή-
ματα, ἀπὸ τόσους κτύπους τῆς γυναικείας καρ-
δίης, τόσας στροφὰς τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας
καὶ τὴν συναρπάσῃ.... Τὴν εἶχεν ἐδῶ ὑπὸ τοὺς
πόδας τῆς, ὡς νὰ εἶχε τὴν γλῶσσαν, αὐτὴν
τὴν φωνὴν μιᾶς μαγίσσης καὶ τὴν κατεσύντριβε.
Συγχρόνως δὲ μὲ τὴν σκέψιν τῆς αὐτὴν ἡ Σμάλ-
τω κατέφερε μετὰ πάθους τὸν πόδα ἐπὶ τῆς
φλογέρας καὶ τὴν ἔθραυσε.

— Νά! εἶπε μετὰ χαιρεκακίας, ρίπτουσα τὰ
τεμάχια αὐτῆς πρὸ τοῦ βοσκοῦ.

— Μὴ τὴ φλογέρα μου ἐφώναζεν οὗτος μετὰ
πόνου· γιατί τὴν σπᾶς;

— Γιὰ νὰ μὴ χάσῃ κι' ἄλλαις· ἀπήντησεν
ἡ Σμάλτω ἐπισήμως.

Καὶ θεωροῦσα πᾶσαν ἰκεσίαν περιττὴν πλέον,
ἀπρὸ κατέστρεψε τὸ μέσον διὰ τοῦ ὁποῦ τὴν
ἐταλάνιζεν ὁ βοσκός, ἐστράφη πρὸς τὸ χωρίον
συγκεινημένη ἀλλ' ἡσυχος διὰ τὸ μέλλον.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΕΑΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

ΜΕΣΟΝΥΚΤΙΟΙ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΕΣ.

Ἐν τῷ θρησκευτικῷ βίῳ τῶν Ἑλλήνων πολλὰ
παρατηροῦνται κωμικὰ καὶ παράδοξα, εἰς ταῦτα
δ' ἀναντιρρήτως πρέπει νὰ συγκαταλεχθῶσι καὶ
αἱ μεσονυκτικοὶ θρησκευτικαὶ διδασκαλίαι. Ὁ διερχό-
μενος τὰς ὁδοὺς τοῦ Λονδίνου τὴν Κυριακὴν περὶ
μέσας νύκτας, καθ' ἣν ὥραν οἱ κάτοικοι τῆς με-
γαλοπόλεως ἐκείνης ἐπανερχοῦνται καθ' ἑκατον-
τάδας καὶ χιλιάδας ἐξ ἐκδρομῶν εἰς τὰς ἐξοχάς,
πολλάκις εἰς τὰς διασταυρώσεις τῶν μεγάλων
ὁδῶν ἀκούει ἐξαίφνης γοερὰ ἐπιφωνήματα. Ὡ!
ὦ! ἐπανελημμένως ἀντηχοῦντα. Ὁμιλος πυκνὸς
διαβκτῶν περιστοιχίζει τὸν κραυγάζοντα, ὅστις
τότε προσθέτει ἐν εἴδει ἐπεξηγήσεως.

— Ὡ ἀμαρτωλοὶ!

Ὁ ἀγνοῶν τὰ ἐγγύρια ἔθιμα φυσικὸν εἶναι
νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὁ κατὰ τοιοῦτον ἀσυνήθη τρόπον
ταράσσων τὴν νυκτερινὴν ἡσυχίαν εἶναι φρονο-
βλαβής, ταχέως ὁμως μαθαίνει ὅτι εἶναι ἱεροκή-
ρυξ. Ὅταν δ' ἴδῃ οὗτος ὅτι αἱ κραυγαὶ του συν-
ἤθροισαν ἀρκετὸν πλῆθος ἀρχεται τῆς διδασκαλίας
καὶ ὁμιλεῖ ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν ἡμέρα καὶ ἀπαθῶς,
οὐδῶλος προσέχων εἰς τὰς διακοπὰς, τοὺς γέ-
λωτας ἢ τοὺς γλευκασμοὺς τῶν ἀκρατῶν. Τὸ
ἀκροατήριον δὲν μένει τὸ αὐτὸ πάντοτε, ἀλλ' ἄλ-
λοι μὲν ἀπέρχονται, ἄλλοι δὲ νέοι προσέρχονται·
οὐχὶ εὐαριθμοὶ ὁμως ἀκροῶνται εὐλαβῶς, παρα-
μένοντες ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ κηρύγμα-
τος, καὶ συνοδεύουσι μάλιστα μετὰ τοῦτο τὸν

ἱεροκήρυκα μέχρι τοῦ πλησιεστάτου σταυροδρο-
μίου, ὅπου ἀρχίζει νέαν διδασχὴν.

Οἱ Ἄγγλοι ἀποδίδουσιν οὐ μικρὰν σημασίαν
εἰς τὰς τοιαύτας διδασχάς, καὶ τὰ μάλιστα θεά-
ρεστον νομίζουσι τὸ ἔργον τῶν μεσονυκτίων ἱερο-
κήρυκων. Ὑπάρχουσι πολλὰ μεγάλα καὶ πλου-
σαι ἑταιρίαι, ὑποβάλλουσαι αὐτοὺς, καὶ ἔρανοι
πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συλλέγονται ἀδιαλείπτως
ἀπανταχοῦ τῆς χώρας. Ὅθεν καὶ οἱ πόροι οἵτινες
διατίθενται πρὸς ἀμοιβὰς τῶν ἱεροκήρυκων δὲν
εἶναι εὐκαταφρόνητοι, οὐχὶ σπανίως δὲ καὶ μέλη
τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας ἀνέλαβον τὴν προ-
στασίαν τοῦ ἔργου τούτου. Καὶ ἐν ἀρχῇ μὲν οἱ πλε-
νόδιοι κήρυκες ἦσαν εὐπρεπεῖς κληρικοί, ἀδρῶς μι-
σθούμενοι, οἵτινες ἐκήρυσσον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ,
φοροῦντες μέλαν ἔνδυμα καὶ λευκὸν λαίμαδέτην,
παρηκολουθούμενοι δ' ἐνίοτε καὶ ὑπὸ παιδὸς
φέροντος ἐλαφρὸν ἀναλόγιον, ἐφ' οὗ ἐπέθετον
ὀγκῶδες ἀντίτυπον τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ταῦτα
δὲ πάντα ἐγίνοντο μετὰ τινος μεγαλοπρεπειᾶς
καὶ σεμνότητος ἐπιβλητικῆς. Ἀλλὰ μετὰ πά-
ραδον ὀλίγου χρόνου παρεσέδυσαν καὶ στοι-
χεῖα ἀλλότρια, πλὴν τῶν ἐμπίσθων κληρικῶν
ἤρχισαν νὰ διδάσκωσι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ
κατὰ τρόπον πολλάκις ἡκιστα ψυχοφελῆ καὶ
αὐτόκλητοι ἱεροκήρυκες. Οἱ κληρικοί ἤραιοῦντο
κατ' ὀλίγον καὶ τὴν θέσιν αὐτῶν κατελαμβάνον
ῥυπαροὶ καὶ χυδαῖοι ἄνδρες, ὁμιλοῦντες περὶ ἐ-
λέου τοῦ θεοῦ, καὶ ὄζοντες οἰνοπνεύματος· ἐ-
πολλαπλασιάσθησαν δὲ καὶ οἱ ἱεροκήρυκες, οἱ
ἀδιάλλακτον ἔχοντες κεκηρυγμένον πόλεμον
κατὰ τῶν κανόνων τῆς γραμματικῆς, παρέχον-
τες ἀκένωτον πηγὴν εὐθυμίας καὶ φαιδρότητος
εἰς τοὺς ἀκροατάς. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀστυνομία
παραμβαίνει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰς τὰς δι-
δασχάς, καθ' ἑκάστην δὲ δευτέραν ἀναγκάζον-
ται νὰ ἐμφανισθῶσι ἐνώπιον τοῦ ἀστυνομικοῦ
πταισματοδικείου οὐκ ὀλίγοι τῶν μεσονυκτίων
ἱεροκήρυκων, κατηγορούμενοι ἐπὶ διαταράξει
τῆς τάξεως καὶ παρακωλύσει τῆς συγκοινωνίας.
Αἱ ἀποφάσεις τῶν πταισματοδικῶν ἐν ταῖς τοι-
αύταις ὑποθέσεσιν εἶναι ποικίλαι καὶ ἀντίθετοι
ἀλλήλων πολλάκις· ἄλλος ἐπιτιμᾷ αὐστηρῶς
τὸν ἀστυνομικὸν κλητῆρα, ὡς ἐπειθεῖξαντα ἄ-
καιρον ζῆλον, καὶ ἀπολύει μετ' ἐγκωμίων τὸν
ἱεροκήρυκα· ἄλλοι πάλιν, προκρίνοντες τὴν τά-
ξιν ἀντὶ τῆς εὐλαβείας, πρῶτον μὲν ἐπιπλήττου-
σιν, ἐν ὑποτροπῇ δὲ καὶ τιμωροῦσι διὰ προστί-
μου ἢ κρατήσεως τοὺς νυκτερινούς ταράξιας.
Ἐνα μάλιστα κατεδίκασεν ὁ πταισματοδικὴς
εἰς φυλάκισιν δύο ἑβδομάδων, ἀξιώσας προσο-
χῆς τὴν κατάθεσιν τοῦ ἀστυνομικοῦ κλητῆρος,
μαρτυρήσαντος ὅτι ὁ εὐλαβέστατος ἱεροκήρυξ,
κλονούμενος καὶ παραπαίων ἐξ ἀμέτρου οἰνο-
πνευματοποσίας, πολλάκις μὲν κατέπεσε κατὰ
γῆς μὴ δυνάμενος νὰ στηριχθῇ εἰς τοὺς πόδας

του, ἐτιμώρησε δὲ καὶ διὰ στιβαροῦ γρονθοκο-
πήματος γέροντά τινα ἀκροατῆν, οὐ παρ' ὀλί-
γον νὰ ἐξουόξῃ τὸν ὀφθαλμὸν, διότι ὁ ἀκροα-
τῆς οὗτος ἐτόλμησε νὰ ἐκφράσῃ ἐνδοιασμούς
τινας περὶ τῆς ἀκριβείας τῶν λόγων τοῦ ἱερο-
κήρυκος, δισχυριζομένου ὅτι τρία εἶδη διαβό-
λων ὑπάρχουσι.

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

Ἐνῶ ὁ συνήθης ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ ταχυδρομειῷ
τοῦ Βερολίνου διεκπεραιουμένων ἐπιστολῶν ἀνέρχεται
καθ' ἡμέραν εἰς 400 χιλιάδας, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ
νέου ἔτους ἀνῆλθεν εἰς τὸν ἀπίστευτον ἀριθμὸν τῶν
6 ἑκατομμυρίων!

Ἐν Λονδίῳ ἀνεπτύχθη ἀπὸ τινος τάσις πρὸς τὰς
ἱστορικὰς ἀναμνήσεις· οὕτως ἐκτός ἄλλων κατὰ τὰ τέλη
Δεκεμβρίου ἐγένετο ἐκθεσις ἀντικειμένων ἀναφερομένων
εἰς τὴν Μαρῖαν Στούαρτ. Τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον τῆς
ἐκθέσεως ταύτης ὑπῆρξεν ἡ πλουσία συλλογὴ προσωπο-
γραφῶν τῆς ἀτυχοῦς βασιλείσεως.

Ἐν τινι κωμοπόλει τῆς Κάτω Σιλεσίας συνέβη
ἐσχάτως τὸ ἐξῆς ἀσυνήθες· μὴ ἐκκλησία ἐπωλήθη εἰς
πλειστηριασμὸν καὶ κατεκυρώθη εἰς τὸ ὄνομα γυμνα-
στικῆς ἑταιρίας, ἧτις μετέβαλεν αὐτὴν εἰς γυμναστή-
ριον.

Πολυτιμώτατα δῶρα καὶ αὐτογράφοι συγγραφη-
ρίους εὐχὰς ἔλαβε κατὰ τὰ Χριστούγεννα ὁ Βίσμαρκ
παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας καὶ τῆς χήρας
αὐτοκρατορίας Λυγούστας.

Ἡ χήρα αὐτοκράτειρα τῆς Γερμανίας Βικτωρία
διατρίβουσα νῦν ἐν Ἀγγλίᾳ πρὸ τῆς εἰς Γερμανίαν ἐ-
πανόδου τῆς θά ἐπισκεψθῆ καὶ πάλιν τὸν ποιητὴν Τέν-
νυσον ἐν Φαρριγγφόρδῃ, ὅπου διαμένει οὗτος νῦν χάριν
τῆς υγείας του.

Ἐν Βελγίῳ ἐκδίδεται περιοδικὸν διὰ μικρὰ κο-
ράσια ἰδρυθὲν ὑπὸ τῆς βασιλείσεως τοῦ Βελγίου. Μετα-
ξὺ τῶν συντακτῶν αὐτοῦ ἀριθμοῦνται πολλοὶ ἐξέγου-
σαι γυναῖκες, ἐν αἷς καὶ ἡ βασίλισσα τῆς Ῥωμανίας
Ἐλισάβετ (Κάρμεν Σὺλθα).

Ὁ Σαρδὸς ἐπεράτωσε νέον ἔργον, τρίπρακτον κω-
μῶδιον ὑπὸ τὸν τίτλον *Μαρκησία*, ὅπερ παρασταθῆ-
σεται προσεχῶς ἐν Παρισίοις.

Τοῦ μεγάλου ἀγγικοῦ ἐγκυκλοπαιδικοῦ λεξικοῦ
(Encyclopaedia Britannica), τοῦ ἐν Ἐδιμβούργῳ τυπου-
μένου, ἡ πρὸ ὀλίγου περατωθεῖσα ἐνάτη ἐκδοσις ἐγένε-
το εἰς πεντηχοντακίχλια ἀντίτυπα. Τούτων 40 000
ἀντίτυπα, ἧτοι ἐν ἑκατομμύριον ὀγκωδῶν τόμων εἰς
σχῆμα τέταρτον, ἐπωλήθησαν ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολι-
τείαις τῆς Ἀμερικῆς, δεκακίχλια δὲ μόνον καθ' ἅ-
πασαν τὴν Μεγάλην Βρετανίαν καὶ τὰς κτήσεις
αὐτῆς.

Ὁ προῦπολογισμὸς τοῦ Πάπα κατὰ τὸ ἐνεστὸς ἔτος
ἀνέρχεται εἰς 14,500,000 ἔσοδα, καὶ 8,480,000 ἔξοδα,
ἧτοι περίσσευμα ἐξ ἑκατομμυρίων καὶ πλέον μένει δια-
θέσιμον εἰς τὴν αὐτοῦ Ἀγότητα. Τὸ σπουδαιότερον
ἔσοδον εἶναι τὸ ἐκ τοῦ δηναρίου τοῦ Ἁγίου Πέτρου,
δηλαδή τοῦ ἐράνου ὅστις ἐν πάσαις ταῖς καθολικαῖς
ἐκκλησίαις συνάξεται ὑπὲρ τοῦ Πάπα, ἀνερχομένου εἰς
7 500,000 αἱ δὲ μέγιστα δαπάναι εἰσὶν αἱ πρὸς συν-

τήρησιν ιεροσπουδαστηρίων (2,500,000) και προς ἐπιχορηγήσεις εἰς Καρδινάλιους (2,000,000).

* Πολλὰ πειράματα ἐγένοντο ἐν Ῥωσίᾳ πρὸς στερεοποίησιν τοῦ πετρελαίου, ὅπως καταστῆ οἰκονομικώτερα και ἀκίνδυνος ἢ μεταφορά αὐτοῦ. Τὸ μάλιστα ἐπιτυχὸν φαίνεται τὸ ἐξῆς. Τὸ πετρέλαιον θερμαίνεται και προστίθεται εἰς αὐτὸ 4 μέχρι 3 0/0 σάπυκος ὁ σάπυκος ἀναλύεται ἐν τῷ πετρελαίῳ, ὅπερ ἅμα ψυχρανθῆ σχηματίζει μίγμα ἔχον τὴν στερεότητα πεπηγμένου λίπους. Τὸ τοιοῦτο πετρέλαιον δὲν ἀνάπτει ευκόλως, καίεται βραδέως και χωρὶς καπνῶν, παράγει πολλὴν θερμότητα και ἀφίνει ὑποστάθμην μέλαιναν και σκληρὰν 2 0/0.

* Κατὰ τὸ ἐνεστώδες εἶδος συμπληροῦται αἰὼν ἀπ' ὅτου εἰσήχθη εἰς τὴν Εὐρώπην τὸ χρυσάνθεμον, και ἐγένετο γνωστὴ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἢ ὁαλία, ἣν πρώτη ἔφερεν ἡ μαρκησία Βιούτ.

* Κατὰ τινὰ ὑπὸ τοῦ λιμεναρχείου Πειραιῶς ὑποβλήθεισαν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν ἀπογραφικὴν σημείωσιν, τὸ σύνολον τῶν ἰστιοφόρων και ἀτμοπλοίων τῶν ἐγγεγραμμένων εἰς τὸ νηολόγιον Πειραιῶς ἀνέρχεται εἰς 424. Τὰ πλοῖα ταῦτα ἔχουσι χωρητικότητα 32,607 τόνων και πλήρωμα 2183 ἀνδρῶν.

ΣΤΙΧΟΙ

ΤΗ: ΔΕΣΠΟΙΝΙΔΙ Α.Μ.

1.

Ξανθαῖς μὲ τ' ἀγριόκαιρα, γλυκεῖαις μὲ τοὺς χειμῶνες
Ἄνθου' ἔτον κάμπο ἢ ἀνεμώναις.

Ὠραῖοι μὲ τὰ βάσανα και μὲ τὴ μαύρη τύχη
Ἄνθου' ἔ τον κόσμον αὐτὸν οἱ στίχοι.

Αὐτοὶ πλουτίζουν τὴ ζωὴ, τὰ νιάτα μας στολίζουν,
Κι' ἔταν ἀκόμα δὲν ἀξίζουν

Βρίσκουνε κάλλη δανεικὰ και παίρνουν χάρες ξέναις
Ἄπ' ταῖς δροσὺπλασταῖς παρθέναις.

Αὐταῖς μᾶς δείχνουν τὴ ζωὴ ἄν ἐκκλησιας εἰκόνα
Στεφανωτὴ μ' ἀκτινωτὴ κορῶνα!

2.

Γνωρίζω μιὰ... πῶχει ἐμμορφιας ἔχει στολίδια τόσα
Ποῦ τὰ φημίζει κάθε γλῶσσα.

— Ἐχει τὴ χάρι τὴ λευκὴ, μοῦ λέει τὸ περιστέρι,
Μὲ τὴ θωριὰ ἢ ψυχὴ της ταῖρι.

— Ἐχει τὴ χάρι τὴ γλυκεῖα, μοῦ τῶχει ἢ τὴ τῆδόνι,
Μὲ τὸ χαμόγελο σκλαβώνει.

Ἐχει τὴ χάρι τὴν κρυφὴ, κι' ὁ ποιητὴς ἔμπροστά της
Ρωτᾷ:— Ποῦ τᾶχει τὰ φτερά της;

Γνωρίζω μιὰ πῶχει ἐμμορφιας και πλούτη και στολίδια.
Ἦ στίχοι, ψιθυρίστε το ἔς τὴν ἴδια!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Συνήθως ὅσοις ὀλιγώτερον ὑπολογίζει ὀλιγώτερον ἀπατάται.

* Ἄναμένειν σημαίνει κατέχειν διὰ τῆς ἐπιθυμίας, διὰ τῆς φαντασίας, — κατοχὴ πνευματικὴ ὑπερτέρα ἐνίστε τῆς πραγματικῆς.

* Τὸ ν' ἀμφιβάλλῃ τις περὶ τῆς ἀγάπης ἐκείνου ὃν ἀγαπᾷ εἶνε θλιβερότερον παρὰ ν' ἀπολέσῃ αὐτόν.

* Ὁ φόβος ἐξουθενίζει· φόβος εἶνε ἡ ἧττα τοῦ πνεύματος ὑπὸ τῆς ὕλης.

* Τὸ πνεῦμα δύναται νὰ μειδιᾷ ἐν ᾧ χρόνῳ πονεῖ ἢ καρδίᾳ

* Ὅσῳ μᾶλλον συγχωρεῖτε τὸν μὴ μετανοοῦντα διὰ τὰ σφάλματά του, τόσῳ μᾶλλον ἐνθαρρύνετε αὐτόν εἰς τὴν διάπραξιν νέων.

* Ἡ ὑπομονὴ μαλάσσει τὰς ἀγαθὰς καρδίας και ἀποσκληρύνει τὰς πονηράς.

* Ἡ νεότης ἔχει ὄλην τὴν ὑπάρειν ἐν τῷ παρόντι.
Ἐκ τοῦτου τὸ μέγα θέλητρον αὐτῆς.

ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ

Σὰν ἀδερφέ...

— Τί ἔχεις, μπάμπια Γιάννη, και κλαῖς;
— Μὴ ρωτᾷς Ἐψόφησε ὁ γάϊδαρός μου.
— Αἶ και γι' αὐτό; ...
— Μὰ ξέρεις, τόσα χρόνια τόρα... τὸν εἶχα σὰν ἀδερφέ

Τελειόφοιτος.

Μεταξὺ χωρικοῦ και γαιοκτημόνος:
— Κάτι, ἀφεντικό, συλλογὴ ἔχεις;
— Συλλογίζομαι τί δουλειὰ νὰ βρῶ τοῦ γιου μου.
— Και τόρα τ' εἶνε τὸ παιδί;
— Τελειόφοιτος.
— Ἄστον τὸ λοιπὸν τε λειόφοιτος ὡς ποῦ νὰ βρεθῆ, καλλιότερη θέσι.

Ζήτημα καθαρῶτητος.

— Σε τί καιροὺς ζοῦμε! Δὲν μπορεῖ κανεὶς σημερα νὰ εὖρη παστρικὸν ἄνθρωπο.
— Σύρε νὰ πλυθῆς!

Ἐνα ἢ δύο;

— Ἐχετε ἀδελφούς, κύριε Νικολάκη;
— Ναι, ἓνα μόνον.
— Ἐνα μόνον; Καλέ, τόρα ρωτοῦσα τὴν ἀδελφῆ σας και μοῦ εἶπε πῶς ἔχει δύο ἀδελφούς.